

Be Cir

СІЧЕНЬ
№ 2 — 1934

ХАРКІВ
ВУЛ. КАРЛА ЛІБКНЕХТА, 11

І. В. Сталін та В. І. Ленін під час громадянської війни

ПЕРЕМОГА ПАРТІЇ ЛЕНІНА

Партія втратила Леніна на найважчому переломі в розвитку нашої революції. Перед партією постали завдання, що своїм історичним розмахом зближували цей період з періодом переджовтневим. «Тоді, 1917 р., мова йшла про те, щоб зробити перехід від влади буржуазії до влади пролетаріату. Тепер, 1925 р., мова йде про те, щоб зробити перехід від ініціальної економіки, яку не можна назвати в цілому соціалістичною, до економіки соціалістичної, до тієї економіки, яка повинна стати за матеріальну основу соціалістичного суспільства» (Сталін).

Саме в цей період перед партією з особливою гостротою постало питання про перспективи нашої революції, питання про лінію дальній політики партії, що завоювала тривалий періодичний і можливість розгорнути будівництво на рейках НЕПу, при допущенні приватного капіталу, в умовах загаяння темпу революції в інших країнах. Саме в цей період набула особливого значення ленінська теорія можливості перемоги соціалізму в одній країні.

На цьому переламному етапі Сталін, в боротьбі з ворогами партії та мало-вірами, поставив питання руба: «Чи будемо ми для того, щоб угноїти ґрунт для буржуазної демократії, чи для того, щоб побудувати соціалістичне суспільство».

З геніальною прозорливістю Сталін визначив перспективу і конкретні шляхи

За тезами ІМЕЛ „Ленін — великий основоположник соціал-стичного будівництва“

хі всього далішого розвитку революції. Сталін відстоїв і розвинув далі ленінську теорію, увінчив справу озброєння партії ідеєю перемоги соціалізму в нашій країні, запалив робітничий клас Радянського Союзу незламною вірою у можливість, доконечність цієї перемоги.

Протягом усього десятиріччя після смерті Леніна Сталін твердо і неухильно вів партію наміченим шляхом до перемоги соціалізму.

Ця перемога була завойована у великому більшовицькому наступі на капіталістичні елементи, що почався від другої половини 1929 року. Весь передній період (1924—1929) партія, керуючи наступом на окремих дільницях, систематично і наполегливо готовувала перехід до розгорнутого наступу соціалізму цілим фронтом.

Основні етапи боротьби протягом минулого десятиріччя: вивершення відбудування народного господарства; поворот до соціалістичної реконструкції; розгортання реконструкції всього народного господарства; вступ у період соціалізму. На всіх цих етапах партія, керована Сталіним, незмінно зберегла вірність бессмертним заповітам Леніна.

10-тиріччя після смерті Леніна — 10-річчя найзапекліших класових боїв. У ці роки вирішувалась доля капіталістичних класів у нашій країні. Саме через це класи, які пинуть, за підтримом цілого капіталістичного світу, чинили найдачайшу опір, намагаючись зірвати наступ пролетаріату. Саме через це і середпартійна боротьба набрала минулого 10-річчя виняткової гостроти. О ширі класів, що відживають, відбиваються в ухилах всередині партії, у тих нечуваних ще формах антипартийної боротьби, яку розгорнули опортуністи проти генеральної лінії ВКП(б).

У центрі всіх середпартійних боїв цього 10-річчя стояло питання про можливість перемоги соціалізму в нашій країні, про шляхи, що ведуть до цієї перемоги. Атаки всіх опозицій проти керованого Сталіним ленінського ЦК ставили собі завдання примусити партію відмовитись від здійснення ленінського плану побудування соціалізму. Це означало б на ділі капітулювати перед класовим ворогом і розчистити путь для буржуазної реставрації.

Тільки розгромивши вщент опортуністів, можна було забезпечити переможне просування вперед до соціалізму.

Під керівництвом Сталіна партія у відкритому бою розтрощила і відрубала троцькізм, розгромила правих опортуністів, примусивши їх капітулювати перед партією, викрила і розбилла на-

Виступ Володимира Ільїча на мітингу

ціонал-ухилістів, загнудала примиренців, зірвала маски з дворушників. Історія останнього 10-річчя в історія зростаючого згуртування партії навколо ленінського ЦК на чолі з т. Сталіним. Ніколи в історії більшовицької партії вона не була така згуртована і єдина, як тепер.

На смерть Леніна робітничий клас відповів ще більшим згуртуванням навколо ленінської партії. Робітничий клас видлив з-поміж себе десятки й сотні тисяч кращих своїх синів, що стали до лав партії (ленінські призови). Невтомно змінюючи і помножуючи свої звязки з робітничим класом, партія виросла на могутню тримільйонну армію.

Керування Сталіна забезпечило революційну наступність в усій роботі і боротьбі партії після смерті Леніна, забезпечило всесвітньо-історичну перемогу ленінізму. Сталін великий теоретик і вождь більшовицької партії.

Партія ясно бачила труднощі і небезпеки, звязані з будівництвом соціалізму в одній країні, яка протистоїть усьому іншому капіталістичному світові, у відсталій селянській країні, при допущенні приватно-капіталістичних елементів і паленому економічному змаганні з ними.

«Непмаліська» буржуазія, що росте в місті, і буржуазія села (торговець, ліхвар, куркуль) намагалися зімкнутися і підпорядкувати своєму впливові основні середняцькі маси. Партія вчасно зважила на цю небезпеку. Партія Леніна не пропустила найменшої паніки в

своїх лавах. Вона дала гостру відсіч антисередняцькій політиці троцькістів і водночас перепинила капітулянтські тенденції — «схилитися» перед дрібно-буржуазною стихією, піти у неї на по-воді. Більшовики мобілізували активістів робітничого класу, внесли організованість у розпорошенні бідняцькі маси (групи бідноти) і повели наполегливу боротьбу за вітвоювання середняка, за ізоляцію куркульства. Біднота була подана матеріальна допомога. Вони комуністичні пережитки на селі були знищенні, посиленіше насаджувалося кооперативну промадеськість, по-слідовно провадилося політику пожвавлення рад і впровадження революційної законності.

Партія завдала ряд серйозних ударів по приватному капіталу, обмежуючи його експлуататорські тенденції і успішно витискуючи його з зайнятих ним позицій.

Партія накримала потрібні сили і засоби, щоб підвести країну до нового періоду НЕПу «періоду прямої індустриалізації».

З трибуни XIV з'їзду (1925) вождь партії заявляє: «Перетворити нашу країну із аграрної на індустриальну, здатну виробити своїми власними силами потрібне устаткування — ось у чому суть, основа нашої генеральної лінії». XIV з'їзд ВКП(б) — з'їзд індустриалізації.

Країна вступила в період повороту до соціалістичної реконструкції (1925-1927 р.).

Нові труднощі і небезпеки постали перед партією — труднощі і суперечності зростання.

Демагогічно використовуючи ці труднощі, троцькізм, що обив в усіх опозиційних течій та угруповань єдиний антиленінський блок, намагався атакувати партію по всьому фронту. Партія Леніна сміло відповідала новим труднощам. Озброєна якою перспективою боротьби за соціалізм, вона відкинула геть з свого шляху троцькістів, що скотилися у табор контрреволюції.

Вона піднесла активність та організованість робітничого класу, зміцнюючи в ньому почуття своєї сили і підності, як хазяйна країни. Вона відкрила нові джерела соціалістичного на-громадження, твердою рукою провадила режим ощадження. Просувачись наперед на шляху індустриалізації країни, партія віддавала щораз більшу увагу виробничому кооперуванню селянства. Партія ні на хвилину не випускала із уваги завдання «будувати соціалізм щільно з селянством, обов'язково спільно з селянством і обов'язково під керівництвом робітничого класу».

На цвому етапі Радянський Союз на-збирал потрібні сили і засоби, щоб щільно підвести країну до завдання соціалістичного перебудування села. «Всі наши заходи до обмеження капіталістичних елементів сільського господарства, розвитку соціалістичних елементів на селі, зачленення селянських господарств у річище кооперативного розвитку, планового впливу держави

на село лінію охоплення селянського господарства, як з боку постачання і збуту, так і з боку виробництва, — всі ці заходи в заходи, правда, вирішальні, але все-таки підготовлені для переведення сільського господарства на рейки колективізму» (Сталін).

XV з'їзд партії (1927) вивершує поворот до соціалістичної реконструкції, проголошеної XIV з'їздом.

На XV з'їзді Сталін висуває перед партією завдання «розширювати і змінювати наші соціалістичні командні висоти в усіх галузях народного господарства, як у місті, так і на селі, держучи курс на ліквідацію капіталістичних елементів в народному господарстві».

На XV з'їзді партія під проводом Сталіна робить історичний перехід до найважчого завдання пролетарської революції — колективізації селянського господарства.

З трибуни XV з'їду Сталін ставить перед партією завдання в корені зліквідувати причини відставання сільського господарства: «Вихід у перехіді дрібних і розпорошених селянських господарств в крушні і об'єднані господарства на основі громадського обробіту землі, в перехіді на колективний обробіток землі на базі нової вищої техніки». XV з'їзд ВКП(б) — з'їзд колективізації.

На цьому етапі сталися нові класові зрушення в країні, нове перегрупування сил класового ворога, нове загострення класової боротьби.

Партія збільшила більшовицьку пильність, зосредила головний вогонь проти пропаганди опортуністів — куркульської агентури в партії, перебудувала і змінила свої лави. Більшовики заличили до боротьби нові широкі верстви робітників і селянської бідноти. Вони підняли лють мас проти класового ворога.

Партія розгортає гіантські темпи соціалістичного будівництва. Настає течія прискорення руху перед до соціалізму, що його передбачав Ленін. В авангарді соціалістичного будівництва йде ваяка промисловість. На основі власного напроматження Радянський Союз закладає один по одному заводи-веретені, домни, електростанції, шахти. Розгортається похід речовічних мас за опинування науки. Підноситься матеріальний і культурний рівень робітників. Одне по одному підприємства переходят на 7-ми годинний робітний день. Пролетаріат організує селянську бідноту, як свою міцну шілпору, переборює хитання середніцтва і егуртовує його, як свого спільнника, на боротьбу з куркулем. Партія організовує боротьбу за хліб, за допомогою надзвичайних заходів ламає куркульський саботаж у хлібозаготівлях. Викривши шахтинську справу та інші шкідницькі організації, пролетарська диктатура завдає удар за ударом шкідникам — спільнікам куркуля, агентурі інтервенціоністської буржуазії. Партія поліпшує радянський апарат, вимітає із нього бюрократів і ворогів, що перепарбувалися. Витруючи

В. І. Ленін в Горках

трідюніоністські тенденції у профспілковій роботі, нещадно ламаючи рутину і косність в апараті профспілок, партія підносить прапор соціалістичного змагання. «Завдання соціалістичного змагання полягає в тому, щоб розбити ці бюрократичні пута, відкрити широке поле для розгортання енергії і творчої ініціативи мас, виявити колосальний резерв, що тягнеться в надрах нашого ладу і кинути їх на шальку «агів у боротьбі з нащими класовими ворогами, як воєреди, так і поза нашої країни» (Сталін).

Соціалістична реконструкція сільського господарства висуває нові форми змічки — виробничі. Партія заходиться коло організації цілої системи крушніх зерновадгоспів. Вся система з'явилася «шровідною силою нового радянського хліборобства, соціалістичним пропорононосцем нової техніки і нових методів організації сільського господарства» (Сталін); соціалістичне місто по новому допомагає селу: партія розгортає могутньо будівництво тракторних заводів, широко насаджує колгоспи; заходиться коло будування МТС, організує систематичну виробничу допомогу селянству.

Хата в с. Шушенському (Сибір), де жив на висланні Володимир Ілліч

На цьому етапі партія домоглася ряду вирішальних успіхів у боротьбі за продуктивність праці, у будівництві соціалістичної індустрії, у соціалістичному переробленні сільського господарства. Партія добилася історичного повороту селянських мас у сторону соціалізму.

1929 рік — «рік великого перелому». «По новому ставиться тепер питання про НЕП, про класи, про колгоспи, про економіку перехідного періоду» (Сталін).

Розгорнутим фронтом партія двинула в наступ ліголетарські й бідняцько-середніцькі маси. Цей наступ партія організувала під прапором першої п'ятирічки.

Уже в самому факті складення п'ятирічного плану виявилися величезні переваги соціалістичної системи господарства, велетенське зростання моці пролетарської диктатури. Партія піднялась на новий щабель у керуванні всім господарським розвитком країни.

Перше п'ятиріччя — втілення заповітів Леніна, перекладених на мову точних цифр і твердих строків. Перша п'ятирічка — більшовицька програма побудування економічного фундаменту соціалістичного суспільства.

Партія запалює могутнє виробниче піднесення пролетаріату всього багатонаціонального СРСР.

Пролетарська держава подвоює капітальні вкладення у промисловість, подвоює темпи розвитку державної промисловості, майже цілком витісняє приватний капітал із крупної промисловості. «Капіталістичні елементи в крупній промисловості вже пішли на дно» (Сталін).

Правильна політика партії призвела до велетенського зрушения в радянському селі. Селянство сущільною лавиною рушило в колгоспи.

Робітничий клас технічно переозброєв своє спільніння, надсилаючи на село десятки тисяч тракторів, десятки тисяч «знарядь», що висаджують в початку старий буржуазний світ і прокладають шлях новому соціалістичному укладові на селі» («Правда», № 166 за 1930 р.).

Робітничий клас виділяє з свого селидовища 25-тисячний залін і відріджав його на допомогу селу, що колективізується. В історичному виступі тоз. Сталіна на конференції аграрників-марксистів (27-XII — 1929) партія оголосує перехід від політики витіснення куркульства до політики ліквідації куркульства, як класу, на базі сущільної колективізації.

Настали найгостріші класові бої з останнім «апіталістичним класом» в нашій країні. Куркуль намагається повернути назад колесо історії. Розпалиючи дрібновласницькі інстинкти селянина, куркуль робить одчайдушну спробу зірвати рух середніка до колгоспів. Партія дає рішучий бій куркульству, очолює розкуркулення, що його проводять самі бідняцько-середніцькі маси. Праві опортунисти намагаються зіграти на цих труднощах.

Партія твердою рукою переборює величезні труднощі ламання тисячолітнього селянського укладу, труднощі повороту селянства до колективізації. Партія відмітє правих панікерів, рішуче одьортує «лівих» закрутників. Перша більшовицька весна — перший триумф соціалістичного хліборобства.

Остаточно і безповоротно розв'язано на користь соціалізму питання «хто кого» в промисловості. Колгоспник став справжньою і міцною опорою радянської влади на селі.

Радянська країна вступила в період соціалізму.

XVI з'їзд ВКП(б) (1930) — з'їзд розгорнутого наступу соціалізму цілим фронтом.

У центрі всієї роботи партії — боротьба за опанування техніки, реалізація шести умов Сталіна.

Ще вище підносячи темпи будівництва, зміцнюючи артиль — основну форму колгоспного руху на даному етапі, ламаючи куркульський опір, відкидаючи геть з шляху уламки розгромлених опозицій, партія домагається великої перемоги — виконання п'ятирічки за чотири роки.

Партія висуває другий п'ятирічний план. Країна вступає в смугу остаточної ліквідації решток капіталістичних елементів і класів взагалі. Міняється тактика і форма опору класового ворога. Куркуль намагається тихою силою розкласти колгоспи зсередини. Світова буржуазія появляє діяльність своєї підпільній шпигунської та шкідницької агентури в СРСР.

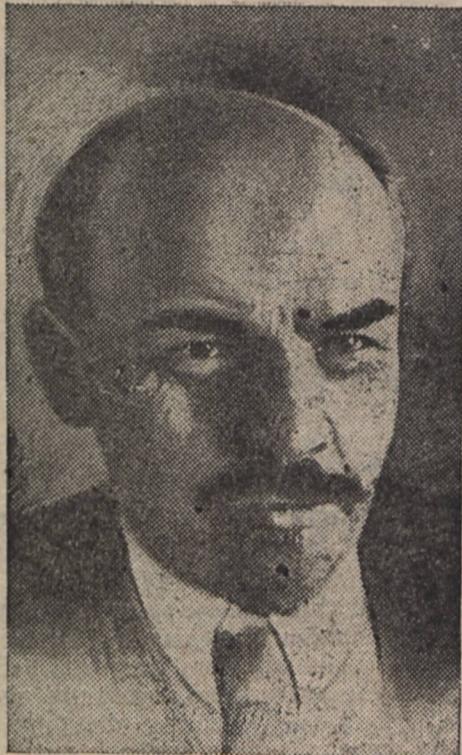
На січневому пленумі ЦК і ЦКК (1933 р.) Сталін висуває завдання серйозного піднесення продуктивності праці, серйозного зменшення собівартості, сполучення пафосу нового будівництва з пафосом опанування нової техніки. Сталін викриває нові форми опору класового ворога. Партія винищує із колгоспів куркульсько-шкідницькі елементи, бореться за перетворення всіх колгоспів на більшовицькі, утворює політвідділи МТС і радгоспів, підвищує свою керівну та організовну роль у колгоспному селі. Партія посилює свою революційну пильність, провадить чистку, зміцнює свої ряди, підвищує босспроможність робітничого класу. «Сильна і могутня диктатура пролетаріату — ось що нам потрібно тепер для того, щоб розвіяти вщент останні рештки умираючих класів і розбити їхні владійські машинації» (Сталін).

Першого року другої п'ятирічки зроблено великий крок на шляху перетворення колгоспів на більшовицькі, на шляху виходу колгоспників на широку дорогу заможного життя. Бито останню крупну ставку куркуля.

У 10-річчя смерті Леніна партія вправі заявити: найтрудніше і вирішальне в ленінському плані побудування соціалізму виконано. Фундамент соціалістичної економіки побудовано. Питання «хто кого» і в місті, і на селі розв'язано на користь соціалізму остаточно і безповоротно. СРСР перетворилася на могутню індустриальну країну, на країну найкрупнішого в світі рільництва. Колгоспний лад переміг. Ра-

дянський Союз остаточно закрішився на соціалістичному шляху.

Потужне піднесення переживають національні республіки й області, швидко йдучи шляхом ліквідації господарської і культурної вільсталості. Росте й розвивається національна форма, соціалістична змістом культура. Непохитна братня співдружність народів СРСР. Оснащена передовою технікою, Червона армія стоїть на варті радянських кордонів.

В.І. Ленін днів Жовтневої революції

Тріумф ленінізму в нашій країні був забезпечений тим, що нашу партію вів юрачий ленінець — Сталін, великий майстер стратегії і тактики класових боїв. Узагальнюючи досвід світової пролетарської революції і досвід соціалістичного будівництва в СРСР, Сталін розвивав і збалансував теорію Леніна. Виходячи з одної глибоко продуманої і наскрізь конкретної лінії керування країною в її переході до соціалізму, Сталін на кожному повороті цього шляху в країнію ясністю висуває істинне гасло боротьби, з запланованою твердістю добивається його виконання. На кожному етапі він безпомилково накреслює ті самі форми боротьби і організації, що більш за все полегшують мобілізацію мільйонних мас. Ленінове вчення про можливість перемоги соціалізму в нашій країні освітило нам шлях перемоги. Мудрий і твердий пропід Сталіна привів нас до перемоги.

Партія пишається з своєї перемоги. Але, вихована Леніним і Сталіним партія не зазнається, не почиває на лаврах. Боротьба триває. Ми маємо зпертою і дисциплінованою працею добитися цілковитої перемоги другої п'ятирічки: технічно переозброїти з гори до низу все господарство країни, вижити до кінця господарську і культурну відсталість припоблених за царизму національностей, стати першою в Європі країною різном техніки, значно підністи добробуд трудащих, внищити остан-

ні рештки паразитичних класів, піднести на недосяжну височину бойову міць Червоної армії, завершити виконання Ленінського плану побудови соціалізму в нашій країні.

Перемога соціалізму в СРСР — перемога міжнародного пролетаріату.

На вирішальному прикладі перемоги соціалізму в СРСР пролетаріат капіталістичних країн переконується в тому, що можна побудувати соціалізм в одній країні, що можна обйтися без буржуазії, що вихід для всіх експлуатованих і припоблених вказує тільки більшовизм.

В умовах фашистського терору і поліційних переслідувань наші братерські компарти згортовують робітничий клас капіталістичних країн під прапором Леніна. Вони мобілізують сили пролетаріату для нових, вирішальних боїв за владу. В боротьбі з соціал-демократією, в боротьбі з ліквідаторами і ревнегатами міцніють на Заході і Сході стійкі віддані кадри ленінців. Комінтерн виховав Тельмана і Дімитрова. Комінтерн зобраз під своїми прапорами сотні тисяч комуністів пролетарів, що піднімають маси на боротьбу за радянську владу, на підтрим прервої в світі держави Рад.

У цьому підтримі міжнародного пролетаріату — невичерпне джерело нашої сили. «У нас є міжнародна спілка, яка ніде не записана, не оформлена, нічого не являє собою з погляду «державного права», а насправді, в капіталістичному світі, що розкладається, являє собою все» (Ленін).

Перемога ленінського плану побудування соціалізму в СРСР ще більше зміцнить цей союз, ще вище піднесе у всьому світі авторитет радянської країни, як підпори і прапороносця світової комуністичної революції.

**

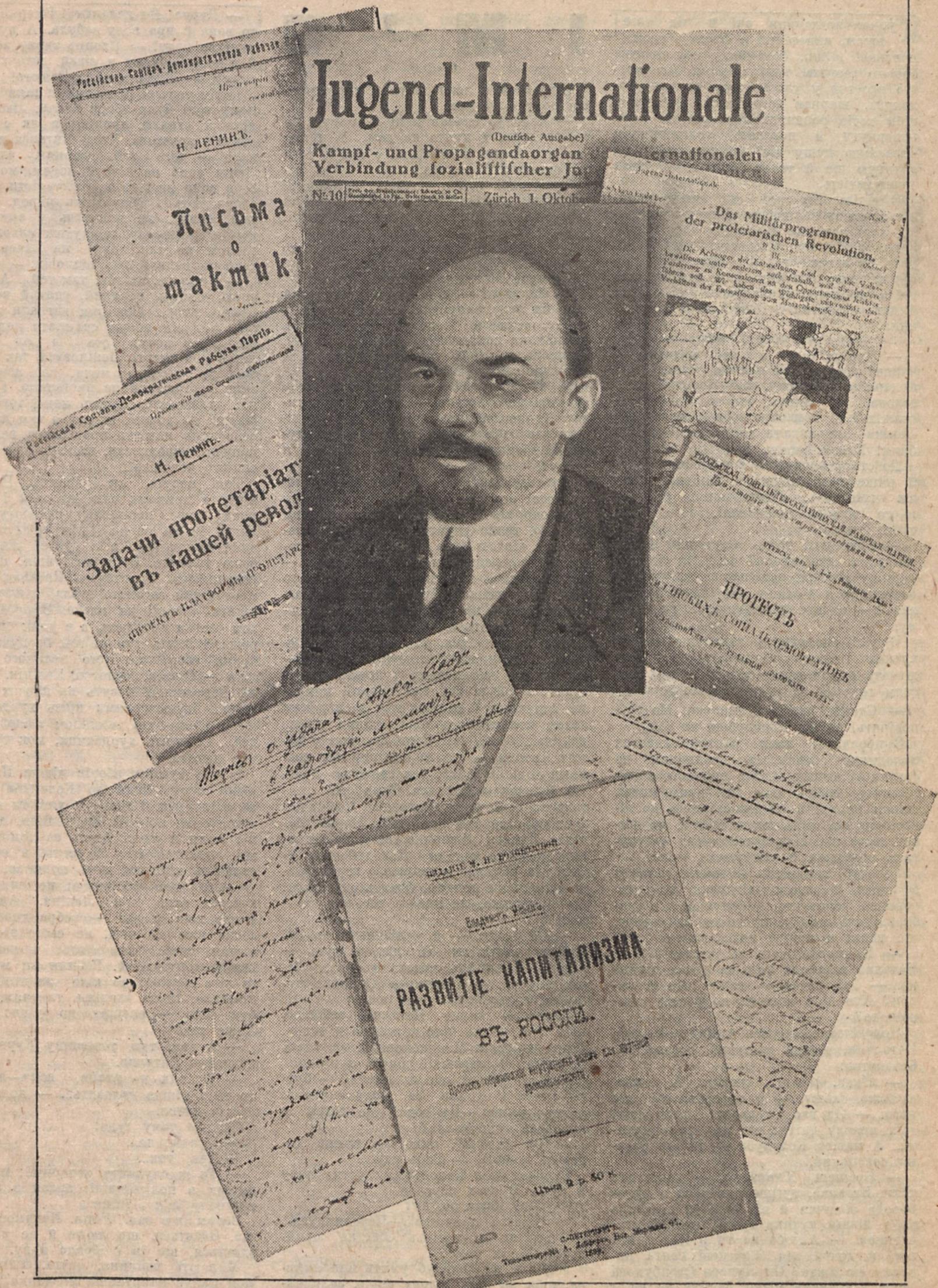
Грандіозні перемоги минулого 10-річчя. Вони означають, що під прапором ленінізму перші 170 мільйонів людей переступили рубіж, позаду якого лежать довгі тисячоліття «передісторії людського суспільства» (Маркс).

«Ми маємо право пишатися і вважати себе за щасливих тим, що нам довелося першим повалити в одному куточку земної кулі того дикого звярі, капіталізм, що заляяв ємні кров'ю, довів людство до голому і здичавіння, та який загине неминуче і незабаром, як би дивоглядно по звірячому не були виявлені його передсмертні лютування» (Ленін).

Ми маємо право пишатися тим, що нам удалось добити цього дикого звярі, російський капіталізм, надихати ідеями Леніна і піднести до творчої праці десятки мільйонів робітників і трудащих, побудувати фундамент соціалістичного суспільства і тим самим нанести смертельну рану світовому імперіалізму.

Але імперіалізм, що віджив овій від і засуджений на загибель, не здається без одчайдушної кривавої, звірячої боротьби. Його змете переможна пролетарська революція. Комінтерн, світова партія Леніна, поверне все людство на соціалістичний шлях.

Ленінізм непереможний.

**ПЕРШІ ВИДАННЯ, І АВТОГРАФИ
ТВОРІВ В. І. ЛЕНІНА**

Курнос прищурив очі й від того шрам, винесений з фронтів тромадянської війни, став йому над правою бровою гострим трикутником. Він просто вrostав у скоцьблану постать Колодуба, шарпав його тутим поглядом, ніби хотів роздягти геть аж до нага, вивернути й показати колгоспникам справжню душу цієї людини, яким на обличчю ще й тепер лежить вдавана дурнуватість.

В шкільному залі, де повно-повнісінько люду колгоспного, панув мовчанка, якої вона не знала від часу засновання в Журавці колгоспу. Люди ті сидять на лавах, стоять в проходах і під стінами, застигло, мов кам'яні стають в майстерні скульптора, мов фрески й деталі картин в павільйоні художника.

Игринує Курнос, питаетесь знову — Хто ж тоді, я вас шитаюся — винен? Де шукати причин розвалу господарства колгоспу, га? Колодуб, ваш голова, не винен, хто ж тоді винен, скажіть?... Ваш колгосп носить ім'я Леніна — виправдали ви це ім'я? Зганьбили! Хто ж винен, га?!

До столу поривається чоловічок. Руда рідка розкуйовдана борідка йому аж тріпотить. Одкривається рот і з цього лізуть прижовклі, вже рідкі зуби. Регоче:

— Ги-ги-чи... гі-хі... Отут нам і хі... закрутка: хто винен? хі... Як ви, то вариш Курнос, начальник політвідділу ємтеси, то я й скажу, хто винен. Ги-хі... знаю! — од вас гріх правди тайти. От, — ну...

В залі спалахнуло заворушення: по кутках голосно кахикали, серед залу дівчата й молодиці хіхікали. Хтось товстим голосом заохочував чоловічка:

— Скажи, скажи Хліпавко. Мі тобі повірять, як що Колодубові не той...

З передньої лави раптом звелася молодиця, обернулась обличчям до столицею аудиторії. Всі відзначали в ній Наталку Любар. Очі її примруженні, гнівом напілті, а од рівного носа до лівого кутика губів лягла гостра, як багнет, зморшка. Над залом знову запанувала сторожка й напружені тиша.

Колодуб, глянувши в північне обличчя Наталки, й зовсім анітися, а рудо бородий чоловічок, насунувши ча безбарвні очі шапку, пустився до туруту, що тися праворуч коло стінки.

— Хліпавко, чого ж утікаєш? — і Наталка виймала його за рукав піджака. — Раз почав — кажи: хто ж винен? Хто наш колгосп до розору привів, га?

Чоловічок обернувся й відчув на собі Наталчин, вогнем дишучий, погляд. Засількотав:

— Ну да, скажу... скажу... А якже, а якже, скажу, — й опустив очі під ноги. — Од вас, товариш політвідділ, гріх правду тайти: всі ми тут винуваті... А нашот Колодуба — то він чоловік совецький...

— Брешеш Хліпавко, — докірливо каже Наталка, тутше дивиться в рудобороде обличчя й від того їй зморшка коло лівого кутика губів глибшає, гострішає. — А хіба не ти з Колодубом весни, вночі під Жочтневі свята викрали вів жита? Он Лукаря Стрибунова йшла з гулянки пізно, бачила, то ви й пригрозили їй, щоб мовчала. Так? — Обернула обличчя до аудиторії. — Лукаре, чи так було?

M ' Я

Підвелася з лави дівчина, соромливо очі долу опустила:

— Колодуб сказав мені — мовчи, бо на трудодні й хунта не дам... А тепер ось я й кажу. Політвідділ у нас є, то й не страшно Колодуба...

Тримтили брови чолізи Курносові на чоло, а трикутник шраму склався в зморшках. Він осміхнувся до Лукарі:

— Боялася — кажеж?

— Атож... Бо його сила — то його воля...

Наталка випустила рукав Хліпавки:

— Злодюга! — й важко віддихнувши сіла на лаву, задумалася схилившиесь.

Хліпавка й Колодуб позгиналися, крадькома подалися до дверей і зникли. Бипроводжала їх глибока мовчанка й десятки гнівних поглядів.

— Не виправдав колгосп ваш ім'я, що він його носить — кинув крізь тишу Курнос, і знову як і спершу доптиливо задивився в многооке, спохмуриле обличчя аудиторії. — Чи так я кажу?

Наталка звела оті до гори: перед нею на стіні портрет: Ленін. Примруживши ліве око він так докірливо, але з тим і тепло, тепло дивиться в зал. Згадалася: ще дівкою була вона тоді. В Колодуба, що середняком на селі вважався — наймитувала. Холодна й сніжна того року зима випала. Ну, така ж холодна... Ранок стойти над Журавкою тихий, синій аж єскриться. Наталка вийшла з двору до колодязя, на вігон, воду носити, худобу напоїти мусила. Мороз — аж скалки світлячками в повітрі помигують. Бовдурі хат вже сизими димками беруться. І раптом над заспіненим селом попливло: дзінь, дзільнь, дзінь, дзільнь... бев! бев!.. Застигло, мов у землю вросла — стояла над відрами повними води Наталка, вся тривого дзвонів і печалю пойнята. Сама себе питала: щоб то трялися? Чому так приважно дзвони гудуть? Нараз бачить: Лукаря, дівчинка, ще тоді — школлярка, дочка сусіди Колодубового — Стибуні Остапа, із шанькою через плече книжками повною, біжить од школи:

— Лукаро, не знаєш чого то дзвонять?

— Ой тьотю, — й у дівчинки на очі набігли чисті, як її дитяча туга — сльози. — Прийшла звістка тьотю... Ленін помер... — і витирає дівчинка рукавом світлі яєси, сумом повіті оченята

Защеміло серце Наталці, заболіло, ніби хто вхопив їго в жменю й тисне. Відра забувши біля колодязя, кинулась до хати. На порозі Колодуба зустріла:

— Чого біжиш, мов оглашена? — буркнув той і вхопив за полу свитини, міцно тримає. — Де вода? Мо відра в колодязь повпускала?

— Ой дядечку, лихо! — важко дихаючи мовила. — Горе нам...

Стривожився Колодуб, випустив полу з руки. В очах переляк.

— Що? Кажи бо, ну?

— Звістка прийшла... — Передихнула...

— Чуете як дзвонять... Звістка прийшла... Ленін помер...

Учувиши те Колодуб умить випрямився, ніби на цілу голову виріс, задивився грізним і тутим поглядом в засмучене обличчя Наталки і раптом штовхнув її кулаком в бік:

— Дурна! Іч ледацюга! Вмер Ленін — то вона й про воду забула. А ну, біжи мені по воду! — Вхопив знову за полу і витяг Наталку з сіней, пітвихнув у спальну. — Біжи мені, ледацюго!

Потім увечері в оціому ж таки шкільному залі були збори селян. Люди сиділи й стояли, товпилися як і тепер сумні і мовчазні. Хтось питався в дзвонаря — чого той дзвонив, адже — Ленін учив не вірити попам, монахам, бо і вони як і пани, капіталісти, глибай обкрадують і обдурують народ. І старий, сивий, як паморозь у зимку на деревах, дзвонар, змахуючи сльозу, що раптом набігла йому на зчервоші, глибоко запалі очі, відповів:

— Не знаю, як він, там той... А вмер, знаю чоловік великий, святий чоловік, братці, вмер... Попа ми витнали ще торік, а давні збори скликати залишився... То почув ото я од школлярів про смерть Ленінову і, так скажу вам, так потягло мене на дзвіницю, сили втриматися не вистачило. І я польз, задзвонив... Судіть мене, товариші-братці, як хочете, як що я тим дзвоном осквернив пам'ять про такого великого нашого визволителя, пам'ять про такого святого чоловіка...

Тоді вдруге, як і вранці, Наталка відчула приплив сліз до очей і невимовну тушу, невимовну скорботу, що лягла їй на серце. Губи трітіли, на плач кривилися, а з грудей ліз крик болю тяжкого. Зуби зіпинивши, щоб не розридатися, протисдась Наталка в натовп і там застигло стала, схиливши якісь дівчині на плече. З очей горюхом сльози котилися, а в уяві: сніг, порош. І йдуть тим снігом бредучи найкращі соратники того великого чоловіка — Сталін, Молотов, Калінін, Фрунзе, Ворошилов, несуть на плечах домовину... Ідуть полями крізь хурделицю, крізь забирюху, а слідом люді, люди... Свистить хурдагтя, мов тужить, мов ридає...

Із тих сумних зборів пішла Наталка пізно вночі. Щла до Колодуба ледве ноги тягнучи. І знову в уяві та ж картина: сніг, порош, хурделиця, а крізь неї люди й люди йдуть за домовиною, що одпливаває геть за село, в степову далечінь січневої ночі поринає...

Ще раз повторюю: не виправдав колгосп ваш ім'я Леніна. Адже то факт: коні у вас — ребра торохтять, весна вже на носі, не сьогодні-завтра в поле треба їхати сіять, а реманент невідремонтований. Робили ви чинуло-го літа погано: по кіло на трудодень припала. Волю злодіям, глибай, неробам дали — розікрадено у вас хліб... Адже так?

— А так, так, товариш Курнос, — притакув Наталка.

— Правди не втайш, вона — як пило те з мішка вилазить... — додає голос із кутка.

Зал по тому гуде:

— Правильно...

— Так, так...

— То ж слухайте, товариші; порушіли ми в політвідділі: зняти з вашого колгоспу ім'я Леніна...

Закам'яні в залі. Гаша. Невимовна тиша. Здається, що люди й не дишуть, здається, що їм одібрало мову.

Минають хвилина, друга, щята: а в залі панув напружені мовчанка. В глибині аудиторії горить, пломенють вогнем десятки очей, десятки обличі кривляються, нюю власникам їх боляче, боляче.

Наталка, що досі сиділа, мов пригомощена, — раптом звелася з лави, руки тримтічі до Курноса простигла:

— То як же це... що це ви робите, товариші політвідділ? Ім'я... наше...

— Треба вам, товариші, господарство колгоспу налагодити, — мовляв Курнос, дивлячись на Наталку.

— Перебудуватися вам, товариші, треба. Otto ж, давайте наавемо ми ваш колгосп: «Перебудова».

Наталчині руки тримтіть, і голос схвилюваний:

— На весь світ зганьбили ми себе... Як же це... що тепер... скажіть, товариш Курнос...

— Скажу... Ні! Спитаю: чи личить колгоспові такому от носити велике ім'я Леніна — сама подумай, товаришко Любар. Личить хіба? — питання начпопіт і тутим, допитливим поглядом впивається в аудиторію. — Як вт, товариші? Що скажете ви?

Зчлом котиться тяжкий віддах багатьох грудей. Десятки очей ховаються од допитливого погляду Курноса.

Наталка тим же, тримтічим голосом одповідає:

— Важко... ой, як важко примиритися з тим, що ви кажете...

По тому голосували, як один: називатися «Перебудовою».

Наталка відчувала: рука її права обважніла, ледве піднеслася дотори, а в голові шум, гама, крики.

Мов крізь сон чула, як говорив Курнос: вигнати з правління Колодуба, а на його місце її, Наталку Любар, поставити.

А другого ранку, ще не розвиднилося, а вона замислена й трошки захурена вже прибігла до Стибунів під хату, у вікно стукає. Одтінила її маті Лукеріна, здивовано сплетими вінзами, щось спітти хотіла, та Наталка її попередила:

— Лукеря вже прогинулась?

— Ще вдосвіта. Пряде.

Прожогом у хату кинулася. При лампі, на лаві дівка сидить. Свистить колесо прядки, вилка хурчить: хрруумм... хрруумм...

— Лукере, що ж, ходім...

Дівка не знає, куди кличе її Наталка, але підводиться з лави похашем — одягтися.

— Куди ж ми підемо, товаришко Любар...

В очах Наталчиних загуско здивовання. Перший раз Лукеря товаришко Наталку назвала.

— Ходім, є діло...

І от вулицею Журавки, крізь синь березневого досвітку йдуть дві жіночі постаті, гомонять, а незабаром отчініються аж на господарському двориці колгоспу. Зразу ж кинулися в підкати. Там борони кулами, одна на одну поекладувані лежать, порозхитувані, без зубків. Плуги стоять — той без лемеша, той без п'ятки, на четверих ручок нема. Сівалки оглядали — в деяких поспішнику, а то й по два нестача, вісі позаіржавлювали, правила поодламувані. Драпаки й культиватори в такому ж стані.

— От бчиш, робиться тут що, — казає Наталка. — А ковалі наші байдикують, а правління Ім і слова про ремонт...

По цьому Наталка й Лукеря пішли на кутки, по селу. Заходили в кожну

хату, розмовляли, смеячалися, переконували, соромили.

— Оце ще... нові амвістки на нашу голову об'явилася, — випроводжали їх інде з хат. — Жисті тихої не дають...

— Е-е-е... ті такі обидні. Особливо Любар... І в кого вона вдалася гака непосидяча та в'ідлива...

— А то що ж: на печах, по лежанках, мов котам тим вилежуватися? Хочете до згубу колгосп призвести? Чи як, та?

— І то правда. Но хоть жінка на путь правильну наставити колгосп, коли у вас, чоловіків, кебети нестача.

Гомоніли хати, запіччя. Вулицями до управи колгоспу йшли люди. На стайнях ожило. Біля комор із посівним зерном на широких фоеісланних поверх кульової соломи брезентах, поставали млинки, віялки й триер, загуркотіли, зерно чистили. Коло кузні вовтузилися ковалі, а підводи возили туди драпаки, плуги, борони. Гурти колгоспників самотужки відкочували туди й сівалки. Дзенькали об ковадла молотки. Гомін стоголосий здіймався на господарському подвір'ї колгоспу. Вешталися за ділом поспішаючи люди. Журавка загула.

— От вам і Любар: хазяйка!

— І Лукеря в пристяжну її саме до пари...

Управляйтесь, управляйтесь бо, — погукувала Наталка, спиняючись то біля комор, де чистили зерно, то коло кузні, де ладнали реманет. — Чуєте, весна от от... пахтить як тепло, чуєте? Раз ми «Перебудова», то вже давайте перебудуватися... Сором, який сором. Ім'я Леніна зганьбили ми. Сором який...

На мить все довкола змовкло й ковалі, похнюючиши голови, ставали задумані. Їх опанувала напруга, задумахила їм голови до землі.

— Важко товариші... Самі винуваті... То давайте ж, заробимо те ім'я, яким ми назвалися тоді, як у колективі пішли... Робіть, — і Наталка йшла далі порядкувати.

Минали дні за дніми й гомін над Журавкою повнішав. Трудом завзятим виповнювалася весна. Про Колодуба та Хліпавку й пам'ять стиралася в колгоспників: їх віддали до суду й покарали як ворогів народу трудящого.

А як закінчували сівбу, в поле до перебудовців завітав і товариш Курнос. Зустрівся край дороги з Наталкою, що за стернового коло сівалки працювала.

— Добрий день...

— І вам того ж, — сказала гордо, на повен голос. — Сімо... Сьогодня сівбу закінчуємо! — мовила осміхнувшись. — От...

Попрощаючись Курнос з Наталкою, сів у одноконну бричку й поїхав далі в колгоспні поля. А сівалка обернувшись подалася швидко в гони, лішаючи по собі смужастий слід сошників.

Потім ішов травень і лани «Перебудови» відчуваючи ходу Наталчиних ніг, чули її твердий і рішучий голос:

— Поганяйте! поганяйте, товариші! орчку на пар до жнів закінчити, мусимо от що!

Бачили Наталку й жніва й молоча, і знову осіння сівба. Метлялась вона і коло жніварок, сідаючи то на ту, то

на ту лоботрійку й показуючи жнів'ям як то треба складати снопи, як кіньми треба правити. Біля молотарок сама часто ставала на барабани і, проривався гонгом крізь гуд і піллоту її голос:

— Везіть! скоріше підвозьте снопи! Давайте, давайте!

Колгоспники, колгоспниці підморгували одне одному, киваючи головами на Наталку, какущі:

— От же голова в нас — порядкує! всюди встигає... добре порядкує! Не рівня Колодубові.

Тут же валькувала валку підвод-бетарок Лукеря, показувала возіям, як зерно сипати у вози, а сама пломби кльла на замки. Потім та валка одходила в степ у напрямі станційного елеватора, що аж ген бовваніє на обрії, сріблиною цинку виблискую в променях срітневого сонця.

— Та й помічницю ж бойову вико-вала собі Наталка, — показуючи на Лукерю додавали інші. — Водить валку на державну зінішку — ну, як вам, справжній дядько...

Сіяти озимину в «Перебудову», колона тракторів, споряджена Курносом прийшла. Вивела Наталка її на озимий кінний колгосп, вивела й свої три бригади сівачів. Пішли за кіньми й тракторами культиватори, борони зубні й дискові, а по тому й сівалки. Пів декади ніхто з сівачів і в село не потикувався: всі на сівбі були, і вдень і вночі працювали. А як закінчили — Наталка до кермового тракторної бригади вдалася:

— От у нас ще оранка на зяб, то мо вже за одним заходом і той... Я дводцять кінних плугів пускю, десять коровами запряжених, та вашіх п'ять, тракторних, значить. Давайте вже за одним заходом і на зіб виремо.

Погодився кермовий і того ж ранку загнав колону на зябове стернище, од дороги. А від межі сусіднього колгоспу пішли кінні плуги, краяли боронами лан. На середину вийшла бригада орочів — дівчат та молодиць коровами брати. Перегукувалося осіннє поле голосами й стрекотом моторів, муканням корів і іржанням коней, тих коней, що звесні Ім крізь шкіру аж ребра світилися, а тепер повніючі тілом і м'язами. Ходила Наталка ланом, а на вустах її усмішка тепла й повна, як життя — усмішка! Інколи вона підходила до Лукері, що за бригадира коло кінних плугів працює, казала сповненім радістю голосом.

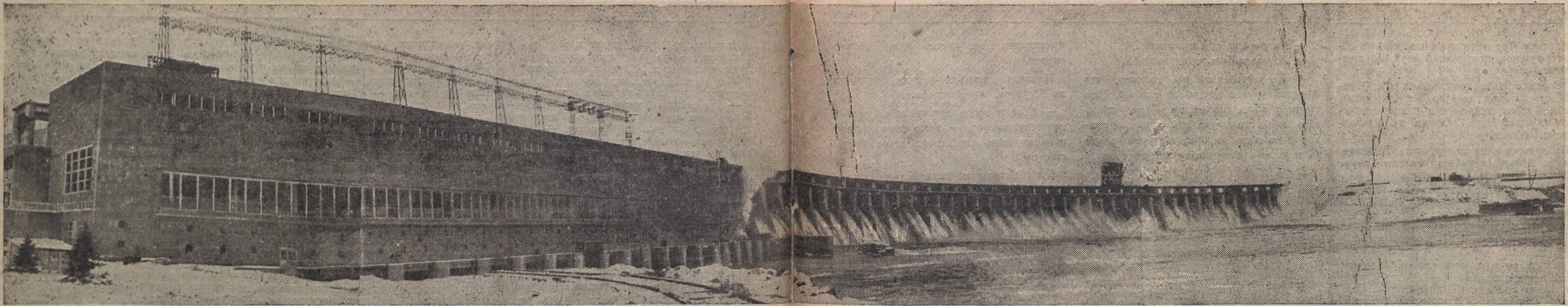
— Осьль радісна випала нам, Лукере. Обмолотилися, на зінішку, що з нас треба було — одвезли. Обсялися...

— І все те за вашим, товаришко Любар, проводом. А поглянеш: і люди не ті вже в нас, і мов світ одмінівся. Поглянеш: усе дозкола радіє, смеється. Усе: і сонце й лани, і земля й люди, і комі ось, і небо. Все, все...

— І ми, Лукере, одмінілися. Не ті, не засмучені, важко дихаючи — колись. Тепер не ті. Познім-познім радості життя нам випадає.

В полях спинився вітровий і гомінний вересень. Тоді в Наталки народилася думка: день врожаю колгоспного одсвяткувати. На свято Курносі покликати. Так подумала Наталка й пішла до Лукері.

(Закінчення на 10 стор.)

Дніпровська гідро-електрична станція імені Володимира Ільїча Леніна

ЦЕ СТАЛОСЯ

І Т Е Р А Т У Р Н И Й М О Н Т АЖ

Липневого дня 1850 року по Реджен-стріт в Лондоні швидко йшов невисокий на зрост чоловік у скромному одязі, з чорною борідкою і нервовим обличчям. Було видно, що він чогось шукає; його очі перебігали з одного будинку на другий, обмежували провулки, зупинилися на шумливих перехрестях, де незграбні, омнібуси, що їх тягли коні, поволі рухалися по брускому бруці. Нарешті його, увагу привернула до себе невелика група людей, що товпилася перед вітринами. Він кинувся туди.

Там, за чисто винятим склом, він побачив нарешті те, чого так пристрасно шукав. Маленькими рейами, що творили коло, бігав манюсінський поїзд, вилукуючи лакованими вагончиками.

Чоловік майже не спав ніч. Вечір минув у товаристві двох друзів, і цей вечір врізався йому в пам'ять на все життя. Його екзаменовали. Йому влаштували іспит, як хлопчикові! Його питали з фізики, хімії, суспільствознавства і екзаменатори були не з побажливих. Але під кінець вони ніби задовольнилися з його знанням. На столі з'явилася пляшка старого рейнену і вони пили — за повалення реакції, за „Новий Рейнський Огляд”, що мав незабаром почати виходити, за матеріалістичне розуміння історії і за кожного учасника вечірки зокрема — за Карла Маркса, за Фредеріка Енгельса і за нього: Вільгельма Лібкнхета.

Маркс глазував з реакціонерів, які гадали, що роздушили революцію, а того й не добрали, казав, що успіхи природознавства готовують новий вибух! З шумом відсунувши стільца, він скочився і вдарив короткопалою рукою по стіл.

— Ви побачите, що станеться! — вигукнув він. Минулій він був свідком перемоги пари. Пара перевернула все доГори дном, вона зробила технічну революцію, що змінила обличчя світу. Але під „величністю пари“ не завжди буде господарем всього. Пора зйті тій зі сцени. Ви побачите, — вона поступиться місцем незрівняно більшому революції ерові Цей революціонер електрична Ісра. Фредерік Вільгельме! Ви знаєте, що я бачив кілька ліній тому на Реджен-стріт? Там виставлено модель електричної машини, що приводить в рух поїзд залізниці. Отже проблему розв'язано! Наслідки будуть незислимі!

Вечір перешов у ніч, і ніч перешла у ранок, коли співбесідники розійшлися. Але Лібкнхет не міг спати, і от він перед вітринами на Реджен-стріт спостерігає рух поїзда, що поблискуює лаком своїх лялькових вагончиків.

Згадуючи про цей випадок через 46 років, Вільгельм Лібкнхет з сумом констатував, що передбачення Маркса ще не збулося. Але Маркс не помилився. Його передбачення збулося, тільки трохи пізніше.

Збулося і друге передбачення, що було висловлено Енгельсом. Року 1883 Енгельс писав про той самий винахід Депре:

„Вона (електрика) звільнє промисловість майже від всіх місцевих кордонів. І коли наявіть на початку з цього скристається лише міста, то, кінець кінцем, вона стане наймогутнішою підтримкою для знищення антагонізму між містом і селом. Але що разом з тим продукційні сили досягнуть таких розмірів, що за них вони переростуть керівництво буржуазії — цілком очевидно.“

Електрифікація, що завоювала собі в капіталістичному світі такий широкий розвиток, тепер переживає тяжкі часи. І це не дивно, бо електрифікація переростає рампи буржуазного суспільства. Продукційні сили здіймають бунт* проти капіталістичного режиму. Капіталізм не тільки не вітає нових досягнень науки й техніки, а навпаки, виступає як руйнівник машин, проти інженерів і техніків, що виступають з новими винаходами, здіймає переглідування. Капіталісти й попід тепер виють:

— Досить техніки!.. Назад до середньовіччя!..

Капіталізм загнузлав Ніагарський водопад, але друга Ніагара ринула йому на голову — скажений потік кризи, що змітає на своєму шляху заводи, фабрики, електростанції.

* *

Іншу картину ми спостерігаємо в СРСР. Вирішальні успіхи соціалістичного будівництва, успіхи соціалістичної індустриалізації створили найпоужнішу базу для елек-

тросіїї — це Радянська влада плюс електрифікація цілої країни.

Якщо Росія зарясніє густою сіткою електростанцій і потужних технічних устат, то з нашого комуністичного господарського будівництва буде зразок для прийдешньої соціалістичної Європи й Азії.

Тільки тоді, коли країна буде електрифікована, коли під промисловість, сільське господарство і транспорт підведена буде технічна база сучасної промисловості, тільки тоді ми переможемо.

ЛЕНІН

трифікації радянських республік. На кінець першої п'ятирічки наші електростанції дали понад 13 млрд. кіловат. На кінець другої вони даватимуть 38 млрд. кіловат.

В лхов, Дніпро, Волга, Ангара — ось віхи радянської електрифікації.

Перенесімося на 14 років назад. Країна тільки-но закінчила громадянську війну. Її заводи й фабрики стояли мертві. Транспорт ледве животів. Лани були спустошені. Багато міст лежали в руїнах і ширилося руїнами будинків, що його наростили гармати білих та інтервентів.

Зима 1920 року. Грудень. Розгромлено останнього вишкрябка контрреволюції Врангеля. В Москві збирається 8-й з'їзд Рад. Першим питанням стойть доклад Раднаркому.

Більчезна зала затихає. Напружено чекає. На трибуну сходить Ленін. Його появу зала зустрічає бурею оплесків. Він починає говорити. Кожне його слово доноситься до найдальшого куточка

— Наша програма партії не може залишатися тільки програмою партії. Вона повинна обернутися на програму нашого господарського будівництва, і якщо вона не годиться і як програма партії. Вона повинна доповнитися другою програмою партії, план м робіт по відновленню всього народного господарства і доведення його до рівня сучасної техніки. Без плану електрифікації ми переїдемо до справжнього будівництва не зможемо.

— Комунізм — це Радянська влада плюс електрифікація цілої країни. Інакше наша країна залишиться дрібно-селянською, і треба, щоб ми це ясно зрозуміли... Ми доведемо справу до того, щоб господарська база із дрібно-селянської перетворилася на велико промислову. Тільки тоді, коли країна буде електрифікована, коли під промисловість, сільське господарство і транспорт буде підведена технічна база сучасної великої промисловості, тільки тоді ми переможемо.

... Березень 1921 року. Іде 10-й з'їзд Рад. На трибуні Ленін. Він робить доповідь:

— Справа переробки дрібного хлібороба, переробки, всієї його психології й на-вичок є справа, що вимагає поколінь. Вирішити це питання відносно дрібного хлібороба, оздоровити, так би мовили всю його психологію може тільки матеріальна база, техніка, застосування трактів і машин у хліборобстві в масовому маштабі, електрифікація в масовому масштабі. От що в корені з величезною хуткістю переробило б дрібного хлібороба.

У своїй брошурі про продплоток, піданий в 1921 році, торкаючись питання, чи може наша країна, за наявності відсталості вільйонів дрібних селянських господарств, перейти в скорі часі до соціалізму, Ленін підповідає:

— Так, може, — але за однієї умови, що ми знаємо тепер, завдяки одній величезній і завершенні науковій роботі, точно. Ця умова — електрифікація.

Чи здійснила партія ці настанови свого вождя? Здійснила! Партія, вірна ленінським наставам, керована його соратником тов. Сталіним; гіантські посунули вперед справу електрифікації Радянського Союзу. Партія упевнено буде соціалізм.

І в світлі цих величезних досягнень якими жалюгідними видаються „пророчства“ англійського письменника Г. Велза.

Він зараз же після громадянської війни побував у нас. Бачився з Леніним. Розмовляв з ним він. А потім випустив пасквільну книжечку, що має красномовну назву: „Росія в імлі“. Ось що поди-уємо ми в тій книжечці.

Ленін хоч і відкидає, як правовірний марксист, всілякі утопії, але, кінець кінцем, сам впав у електричну утопію. Він всіма силами підтримує план організації в Росії гіантських електрических станцій, що повинні обслугувати 111 області світу, воюю і рушійною силою. Він запевняє мене, що дві таких досвідних станцій уже існують. Чи можна уявити сміливішого проекта у великій пласкій рівнині з безкінечними лісами й неграмотними місцевими жителями, з нікчемним розвитком техніки і вимірюючи промисловістю й торговлею. Та-ого роду електрифікація уже існує в Голландії, говорили про нії в Англії, і дуже можливо, що в цих густо населених і промислово розвинутих країнах вони увінчуються успіхом і стане справою корисною й економікою. Але уявити собі застосування в Росії можна лише за допомогою дуже багато фантазій. Я особисто нічого подібного уявити собі не можу.

Так, буржуазний письменник, що пишався тим, що у нього „багата фантазія“, Герберт Велз не міг цього уявити. А от Ленін міг.

І зараз кожному ясно, що був правий „кремльовський мрійник“, в той час, як сам Велз, як вся буржуазія скандально превалилася. У капіталістичних країнах криза душить все. Вони відкинуті на багато років назад, а у нас нечувано виросяла промисловість, виросяли гіантські електричні станції, в тім числі, найбільша в Європі — Дніпрогрес.

* * *

Ось перед нами карта СРСР. На ній ми бачимо, що найбільші промислові центри з'єднані лініями. Лінії ці — то артерії, що по них електростанції понесуть свою голубу кров. Це лінії єдиної високовольтної сіті, що має згодом охопити цілий Союз і проведення якої диктується всіма інтересами нашого соціалістичного господарства.

Відстані в Радянському Союзі колосальні, вони вимірюються тисячами кілометрів. Від Нівбулу, що лежить за полярним колом, до Дзогареса (Вірменія) 4 тис. кілометрів. Від Дніпра до Хабаровська — 10 тис. кілометрів. Але їх з'єднає єдина високовольтна сіть електропередач.

Електроенергію можна пересилати на величезні відстані. Ми вже тепер пересиламо її на сотні кілометрів, нам же треба навчитися пересилати її на тисячі.

Єдина високовольтна сіть високої напруги, об'єднає все наше електрогосподарство в одно ціле і ми тоді зможемо в перший - ліпший пункт подати в перший - ліпший момент потрібну кількість енергії. Сльському господарству вона більше потрібна влітку, ніж зими; цукроварні потребують її певні місяці осені, зими, і т. д. Єдина високовольтна сіть дозволяє маневрувати розподілом електроенергії, вона ліквідує зайві втрати, вона дозволяє керувати всім електрогосподарством із небагатьох пунктів.

Як же виглядатиме ця єдина електро-сіть? Яка, так би мовити, буде її географія?

Повернімося до карти. Почекмо з заходу. Ми побачимо, що перша лінія електропередачі йде по Дніпру, починаючись від Дніпрельстану. Вона йде через Київ, Гомель, Вітебськ, Новгород, до Ленінграду. Від Ленінграду вона повертає на Ладогу, потім біжить через Карелію, Ізії, Лапландську тундру аж до Мурманська, де зустрічається з суворим Північним океаном. Світом своєї електрики в полярну ніч заглядає.

Це буде західна лінія. На південь вона включає в себе Одесу й Крим.

Середня лінія, — починається від Ленінграду, йде на Москву, звідки через Тулу, мимо Вороніж, біжить на Ростов-над-Доном. Далі пересікає кубанські степи, проходить по узгір'ях Кавказу, перевалює через Сурамський перевал і кінчиться в Тифлісі.

Ця лінія має відгалуження: перше — це Москва-Харків-Дніпрогес. Друге: Орджонікідзе-Грозний-Баку.

Кавказ, в свою чергу, пересікає свою лінія, а саме: Баку-Тифліс-Ріонгес. Так щогли електропередач з'єднують береги Каспійського й Чорного морів.

Третя лінія — це волзька. Вона починається, приблизно коло Ярославля і включає в себе волзькі станції. Кінчиться вона в Сталінграді. Звідси вона повертає на захід по лінії майбутнього Волго-Донського каналу, далі на Донбас і вмикається в Дніпрогес.

Всі ці три лінії йдуть з півночі на південь. Крім того, сіть електропередач іде з заходу на схід.

Північна лінія починається у Менську, пересікає Смоленськ, проходить через Москву Владімір до Горького. Звідси вона тягнеться далі на схід через Іжевськ до Свердловська.

дловська. Тут поки що стоп, далі не обжиті тундри, ліси, можна поки що зачекаги.

Середня лінія починається від Самари, іде на Уфу, далі до Челябі. Звідси вона біжить сибірськими рівнинами через Омськ, Ново-Сибірськ на Красноярськ.

З Чарджуя вона повертає на Ташкент на р. Ангарі, а звідси тайгу через гірські пасма до Хабаровська.

Південна лінія починається від Кашишинської електростанції. Вона пересікає заволжські степи, потім проходить шіски закаспійські, біжить мимо Аральського моря і кінчачеться в Чарджуї.

З Чарджуя вона повертає на Ташкент; далі йде на Наманган, потім на Фрунзе, озеро Балхаш, Семипалатінськ, Барнаул, Кузнецьк, Мінусінськ і Братськ, де з'єднується з середньою лінією. Звідси ця лінія повертає на південь на Іркутськ, потім на схід Нерчинськ-Чита.

Урал має свою сіть, що починається від Татильських заводів, іде на Свердловськ, Челябі, Магнітогорськ — Орськ. Від Магнітогорська йде лінія на Караганду. Караганда з'єднується з Семипалатінськом.

На захід від Орська йде лінія на Оренбург і далі на Саратов. Ця лінія з'єднується з північно-східньою Кашишинською лінією.

Така, в загальних рисах, схема високовольтної сіті цілого Союзу. Як бачимо, вона охоплює найвіддаленіші райони. Електрика, буквально, проникає в тайгу, тундру, піскові пустелі, іде через гірські перевали, пересікає степи, ув'язуючи все це в єдиний господарський комплекс.

Так цілий Союз опинюється ніби вакуумом единим електричним дахом.

Об'єднуючи всі елементи соціалістичного господарства єдиною високовольтною сіттю, ми тим самим робимо величезний крок вперед, бо це дасть нам можливість залучати до соціалістичного будівництва найвідсталіші й найвіддаленіші райони Союзу, поступово ліквідувати протилежність між містом і селом, електрифікувати західніше тощо.

Так ми здійснююмо те, що буржуазно-міщанському філістерству Г. Уельсові віддавалося нездійсненим.

Заявка комунізму на владу над електроном, подана 80 років тому, здійснюється.

Єдина воля комуністичної партії підтверджує й об'єднує цілу країну. Цементує й об'єднує її народне господарство єдина високовольтна сіть електропередач.

Партія, на чолі з тов. Сталіним, успішно провадить в життя ленінську електрифікацію.

ДИНАМО.

На обкладинці плакат роботи худ. ГЕРАСІМОВА.

№ 4 „Всесвіту” присвячений шіснадцятиріччю Червоної армії.

— На пораду още прийшла.

— Щось мабуть придумали?

— Ні. Обробилися ми, то таке, що й одсвяткувати ту роботу треба б. Вже контора наша підсчитала — по шість кіло зерна на трудодень у нас припадає й по п'ять карабованців грішми, що за городину й садовину ми виручили...

— Під півтора кіло?!

— Ато ж!

— Де ж той хліб дівати? Та в мене ж триста двадцять трудоднів! Батько й мати старі мої — п'ятсот трудоднів малоть. Де ж той хліб дівати?

Радість Наталці груди виповняє. Вона посміхається:

— Місце знайдемо. Тепер мова не про це. От нам день врожаю одсвяткувати треба б, щоб і товариш Курнос був, щоб політвідділ емтееси в повному складі приїхав до нас. Як ти на це?

Лукеря вхопилася за праву Наталчину руку:

— Товаришко Любар — чи мене ж про таке питати? Чи в мене про це поради просили... товаришко Любар...

— Виходить — відома! То завтра на правлінні й поговоримо... І вона на мить замріяла. В уяві весна пройшла повсталася — і серце тъхнуло, на очі смуток зліг. Розвела руками, на Лукерю глянула.

— Шо вам, товаришко Любар? — питаеться та.

— Згадала ганьбу, що каменем на колгосп наш лягла. Ім'я, яке їм'я не справдали ми...

І Лукеря на мить смуток очі повів: задумалася.

А дні другого, як тільки розвиднилося, дорогою, що йде з «Перебудови» в МТС, верхи, на коні буланім, вершник мчав. Йому на зустріч ішов колючий степовий вітер і осіння мряка. Обабіч дороги лежали, руном зеленім озимих укриті лани. Бори й лісси над Післом стояли задумані, горіли на верхах позолотою. То осінь пофарбувала їх.

Коло будинку директорату МТС, де міститься й політвідділ, вершник спинився, зіскочив з коня, прив'язав до конов'язі буланого і юркнув у двері.

— Товаришко Любар, — підводячись із за столу й простягаючи їй на зустріч правицю, захоплено мовить Курнос. — А я дивлюся у вікно, думаю — хто б

то воно такої ранньої пори. Сідайте, прошу, — підсував до столу стільця. — Знаю, що того п'ятиденної дістав од вас зведення. Знаю: ви план хлібоздачі виконали, натураплату нам привезли, посівматеріал у фондували — знаю. А

притадайте, як у вас ішли весною справи?

Наталка дивиться гордим поглядом на Курноса, посміхається:

— І от я тепер делегатом од усього колгоспу до вас, — каже вона, хитрувато мружить свої, повні проникливості, очі.

Курнос трошки насторожується, одверто дивиться в обличчя Наталки:

— Делегатом... Так. У який же справі?

— На свято врожаю вас просимо. Позавтра свято й ділитимемо наслідки господарювання на трудодні. Адже наша праця... наслідки її — то ваша й наша праця. Прошу од ім'я всіх колгоспників — приїдьте.

— Добре. Дякую. Приїду.

— Але ж: обов'язково!

Наталка дивиться на Курноса і раптом на лише її, усміхнене хмаркою, набігає смуток. Вона мовчить. І Курнос мовчить. Утворюється напруженна типи. Про що вони обое думают? Мо згадують минулі важкі дні боротьби на ланах, а може думками сягають крізь ті дні, в прийдешнє, світле завтра соціалістичної будучини людства, де життя квітнутиме буйно й радісно, де смуток, як категорії первової й фізичної перевтоми людини одімре назавжди, а пануватиме над життям тільки творча радість.

— Товариш Курнос, — ронить тихо Наталка. — Ще одна справа до вас...

— Прощу, яка?

— Поверніть нам ім'я Леніна...

Начполіт ворухнувся на стільці, шрам над правою бровою, як і тоді на зборах, став йому гострим трикутником. Очима допитливими до обличчя Наталчиного припав. Довго дивиться, не зводячи погляду. А Наталка дивилася на нього, твердо одверто, ждала відповіді.

— Ім'я Леніна... — повторив Курнос.

І підвівся з-за столу, каже: — Поміркуємо. До свята врожаю вирішимо. Приїдемо на свято й там уже...

Радістю запалюються очі Наталчині і, вона скоплюється з стільця, осміхнена, руку простягла начполітові:

— Приїдіть же обов'язково. Обов'язково приїдіть, товариш Курнос. Усім складом політвідділу... Хай і трактористи, що сіяли в нас, орали... хай і вони приїздять. Обов'язково...

— Так, обов'язково! — й Курнос міцно тисне Наталчину праву руку, тепло й широ посміхається. — Приїдемо!

Січень 1934 р.

Харків.

ВІДБИТА АТА - А.
Раптовий вибув у скаламутив політичне життя Франції. Викриття афери Стависького спохала багатьох

депутатів, банкірів, політійних урядовців і всяких політичних маклерів, що погріли собі руки в товаристві з спрітним шахраєм, який ограбував дрібних рантієв на кілька сотень мільйонів франків та виходець з царської Росії, збивав собі капітал спекулятивною біржевими агінаціями, можливими тільки з допомогою високих адміністративних осіб. Випуск дутих акцій байонетського банку був останнім його "подвигом". Щедрі подачки поліції, протекція ряду депутатів, серед них і міністра колоній нинішнього кабінету. Далім'є забезпечувала йому повну безкарність протягом довгих років. Самогубство Стависького під час арешту, ще більше посилило підозри проти його великоможних опекунів. Усунення небезпечної свідка приписують под ції, в практиці: якот вже були випадки убивств зв'язаних з нею аферистів. Такі думки висловлені не тільки в пресі, а й на засіданні палати депутатів, де права опозиції атакувала прем'єра Шотана. Бурхливе обгонорення, під час якого Шотан зумів довести, що Стависький почав свою діяльність ще за часів націоналістичних урядів, закінчилося вотумом довіри кабінетові. Обіцянки прем'єра суворо покарати всіх причетних до афери уряду ців мали заспокоїти зокрема і ту збуджену юрбу парижан, що намагалися пропертися до парламенту і заявити свій протест проти загальної корупції і розладу адміністративного апарату буржуазної республіки.

На фото: прем'єр Шотан (вгорі) і голодні бездомні безробітні гріються коло жаровень на вулицях Парижу.

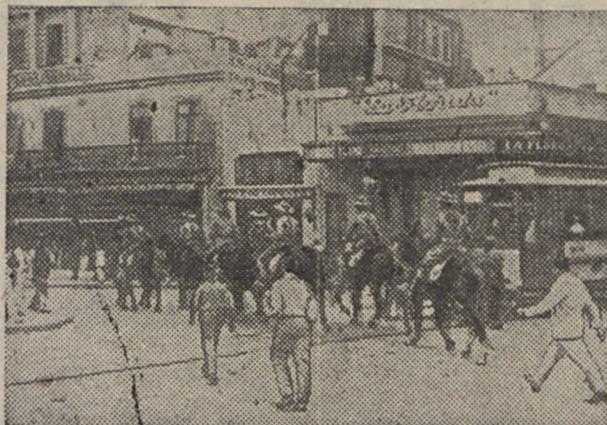
З ШВИДКІСТЮ 120 КІЛОМЕТРІВ мчав швидкий поїзд Париж-Брюссель, надолгууючи втрачений через густий туман час. На кругому віражі біля маленької станції в 100 кілометрах від Парижу 10-вагонна валка на повному ходу врізилась в експрес, що йшов тим самим маршрутом. Зудення було таке руйніче, що не вцілів жоден вагон, а всі вони були вщерпі після епопеї пасажирів, які в д'їзді додому на різняні дні. 250 трупів виявлено з-під уламків, а разом по ерпіло близько тисячі людей. Катастрофа ця поставила своєрідний "рекорд". Історія французьких залізниць ще ніколи не відчувала такого числа жертв. На фото: місце катастрофи через 3 години після сутини поїздів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІТУН СЕТТЕЛЬ зробив політ в стрatosферу, надіючись побити всесвітній рекорд на 19.000 метрів, що його поставив радианський стратостат. Сеттель пощастило досягти тільки 17.500 метрів. На фото: Сеттель разом з своїм супутником після спуску стратостату в Бреджтауні (штат - Нью-Джерсі).

Всесвітня ілюстрація

БАРИКАДИ В САРАГОСІ. За роки революції іспанська буржуазія не мала юдиного дня відпочинку. Спроби соціал-фашистів спинити робочинство від активної дії засталися марні. Рядом великих політичних страйків й повстинь відповідав п олетьрат на контрреволюцію політику "лівого" уряду. Тоді капітал змінив тактику, перешовши до відвертого союзу з монархично-феодальними колами. Соціал-фашисти, як це завжди будуть, проторили шлях махрової реакції, що кинула гасло розгрому робітничих організацій. Повстання в Сарагосі було одним із перших виступів пролетарських сил проти реакції, що заарано святкувала перемогу. Революційний ух знову на піднесенні. Події в Сарагосі — тільки пролог дальнішого контрнаступу, здійсненого пролетаріатом на чолі з комуністами. На фото: поліція трусила перехожих на вулицях Сарагоси, розшукуючи зброю, приховану після барикадних боїв.

РОЗБУРКАНІ СИЛИ. Під гаслом — "революція залінчилася" обрала не щодавно кубінська буржуазія нового президента Мартінаса, відомого своїми зв'язками з нью-йоркськими банками. Лютими репресіями проти робітничого руху вирішив диктатор оправдати довіру своїх опекунів. Але бажання для капіталу "спокій" не відновлювався. Розбуркані громом революції трудящі Куби не складали зброї, а ще з більшою енергією перехали в атаку на уряд, що реставрував всі порядки епохи скинутого довгорічного диктатора Мачадо. Комуністична партія Куби, що зміцніла в революційних боях, пояснює масам всю згубність надій на будь-які полегшення поза шляхом боротьби за владу рад. Активність керованого комуністами пролетаріату змусила Мартінаса податися у відставку. Це свідчить про розгубленість у лавах панівних класів, що борються між політикою терору і дрібними поступками трудящим масам. На фото: жандармські роз'їзді патрулюють вулиці Гаванни

ВИНАХІД, ЯКОМУ НЕ СУДИЛОСЯ СПРАВДИТИСЬ. На чікагській міжнародній виставці "вік прогресу" виставлено модель найшвидкіснішого автомобіля. Винахідник Ліман Веллел же 2 роки обиває пороги всіх автоФірм, домагаючись реалізації свого проекту. Але ні Форд, ні "Дженерал-Моторс", звичайно такі ласі на новини, тепер і думати не хочуть про витрати, зв'язані з випуском нової моделі. За часів кризи технічні новотвори не принаджують підприємців. А винахід має бути дуже плодотворний. Як запевняє автор — швидкість цієї машини дорівнює 157 кілометрів на годину. Мотор розміщено в задній частині машини. Кузов подано обтічною каплеподібною форми.

СВІТОВИЙ ВІДГОМІН. Насичені революційним запалом мужні і гнівні слова пролетарських революційних ерів перетворили фашистське суди на трибуни могутньої пропаганди комунізму. Останнє слово Дімітрова примусило фашистських паліїв гірко разказатися в своєму необачному замірі віти на прилюдні змагання з комуністами. Виправданий присуд був тільки символом тієї поразки, що спіткала панівний у Німеччині режим в його спробах скомпрометувати справу комунізму. Довелося повернутися до звичих методів розправи, тримаючи вправданих борців за правдиною в тюрми. Грізна небезпека і далі тяжить над лейпцигськими в'язнями. Світовий пролетаріат що своїм могутнім тисном одвернув загрозу розправи від руки катів у судових мантіях, з мепо-слабленою силою бореться тепер за визволення Дімітрова з пазузів Герингових помічників.

? „Втілення будди“?
? Золота лихоманка ?

І С К Р И С Т И Й Т А Л А Н Т

Ні, цей наголовок аж ніяк не претендує дати найбільш точну характеристику всіма сторонами видатної, високо обдарованої, багатогранної натури А. В. Луначарського. Бо з таким же успіхом можна було б назвати цю яскраву індивідуальність тонким мистецтвознавцем і запальним політичним бойцем - більшовиком, блискучим академіком, знаменитим промовцем і разом з тим визнаним дипломатом, огнеметним шамфлетистом і спокійно-іронічним драматургом, філософом - ерудитом і літературним критиком.

Народившись в тихій, сонній Полтаві, Анатолій Васильович Луначарський дуже рано почав бурхливе життя революційного діяча. Вже в київській гімназії чотирнадцятилітнім хлопцем він організовує підпільні гуртки для ви-

чення марксистської літератури. Не маючи змоги через «політичну неблагонадійність» продовжувати освіту в Росії, він іде за кордон, де не тільки вчиться філософії, але і близько знайомиться з фундаторами і учасниками групи «Освобождение труда». Починається довгий шлях політичної діяльності на завдання більшовицьких партійних центрів. Шлях, на якому чимало місяців і років одібрали одиночки Лук'янівської, Таганської і інших тюрем Російської імперії.

Був період перед світовою імперіалістичною війною, коли Луначарський одішов від більшовиків, запутавшись в чіпкому павутинні ідеалістичної філософії. Проте під час війни від одразу ж став на інтернаціоналістські пози-

ці і після лютневої революції працював разом з більшовиками, за що був арештований владою Тимчасового Уряду.

В Жовтневій революції Анатолій Васильович — в первих лавах будівників нової Радянської республіки й нового життя. 12 років на посту першого Наркома Освіти першої пролетарської республіки, дванадцять років боротьби за створення цілком нової системи народної освіти — це величезний пам'ятник. Промовистими написами на цьому пам'ятнику є і його твори, промови, памфлети, книжки — вся та діяльність, в яких трибун, політичний боєць, академік, драматург, дипломат і г. д. висвітлював грандіозні ідеї партії Леніна—Сталіна, що вела його і ним керувала.

Анатолій Васильович Луначарський на трибуні

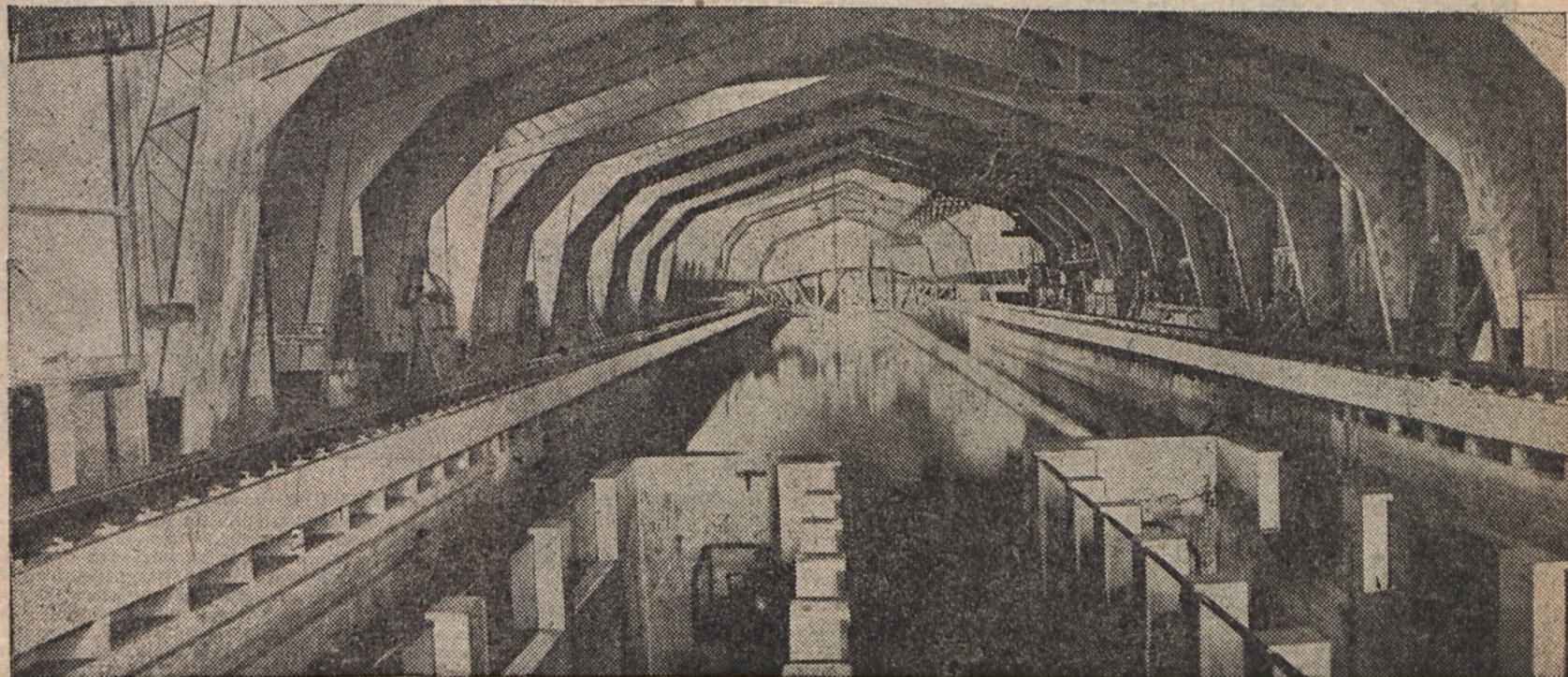
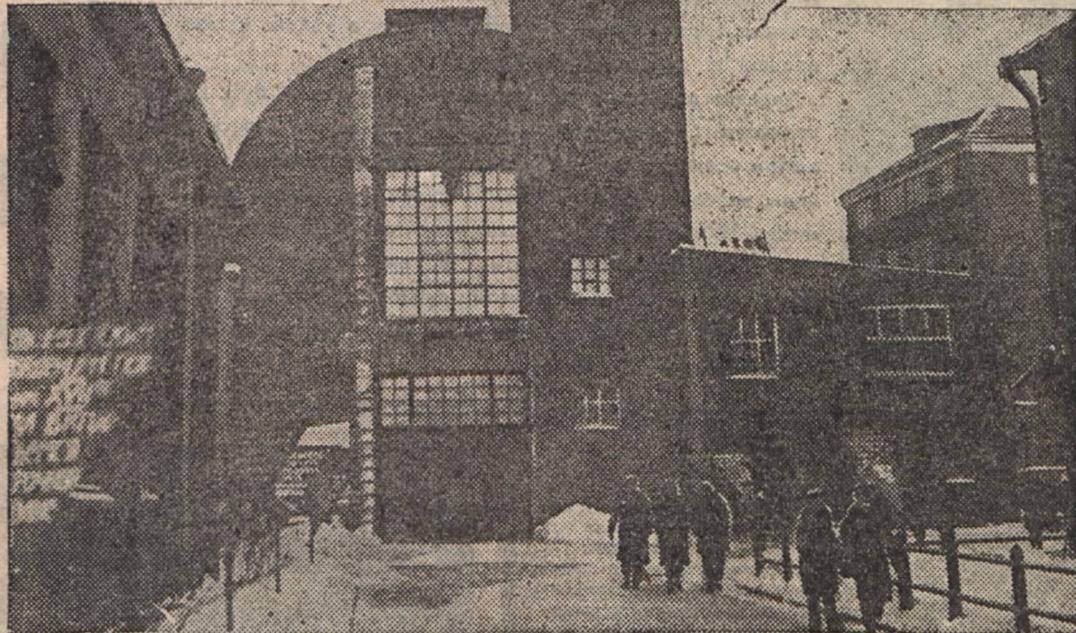
МАЯК РАДЯНСЬКОЇ АВІАЦІЇ

Тільки на рік з чимось він молодший за Жовтневу революцію, цей науково дослідницький інститут, один з найяскравіших маяків радянської науки.

Гарячі подихи революції наснажили великом завзяттям ту купку молодих ентузіастів, що оточила була „дедушку русской авіації“ проф. Миколу Єгоровича Жуковського п'ятнадцять років тому в голодну і холодну пору.

Буквально напорожньому місці в зліденних сараєх творилися перші авіоконструкції, переживалися перші поразки і сліпучим сяйвом радошів освітлювалися перші успіхи.

Уся матеріальна і постачальницька база перших часів нового інституту містилася на звалищах авіаційного брухту. Там, на кладовищах угроблених чи „до ручки“ доїджджених літаків збиралі перші цагісти матеріал для здійснення своїх сміливих проектів.

Тепер це світового значення інституція. Тепер міністр авіації Франції—найпередовішої в справі авіації країни П'єр Кот записує в книжі відвідувачів ЦАГІ.

„Мої колеги, діячі французької авіації, і я гаряче вітаємо наших колег, діячів радянської авіації. Їх значення подиву—гідні. Те, чого вони досягли, є просто чудо...“

І справді, хіба не чудо, що тільки 1921 року створений був перший малесенький напівметалевий спробний літак АНТ-1—він висить тепер під стелею однієї з зал ЦАГІ, як теплій спогад і як критерій для порівнянь, а сьогодні где в небі п'ятьма моторами летючий вагон АНТ-14. А між ними ж були ще і АНТ-2 і АНТ-3—той самий, що 1926—1927 року вилетів в міжнародні перельоти і успішно пройшов відстань з Москви до Токіо. І АНТ-4—той самий, що під ім'ям „Страна Советов“ побував майже в усіх європейських столицях і тепер цілою серією літає на ріжних авіолініях Союзу.

І АНТ-9, той самий, що під ім'ям „Крилья Советов“ побував майже в усіх європейських столицях і тепер цілою серією літає на ріжних авіолініях Союзу.

А первих весняних днів злетів в повітря нова дитина—велетень ЦАГІ, блискучий і небуваний АНТ-20 „Максим Горький“.

Та крім авіаційних досягнень, в ЦАГІ є ще цілий ряд найважливіших робіт, що ними він дуже і дуже прислужився радянській техніці.

Досить загадати, що точну модель Дніпрельстану випробувано з підродичним боку саме в ЦАГІ, що тут створено перші радянські автожири, що тепер ЦАГІ близький вже до розв'язання цілого ряду проблем, які грунтівно змінюють самі принципи і погляди на авіацію.

ЦАГІ—15 років. Створити таке науково-технічне чудо за такий невеликий строк могла тільки на нових матеріальних і принципових засадах, заснована радянська наукова думка.

М. Б—КИЙ.

Ліворуч—корпус експериментального відділу ЦАГІ з аеродинамічною веною. Нижче—гідро-канал ЦАГІ, де випробувано модель Дніпрельстану

Головний конструктор ЦАГІ, нагороджений орденом Леніна т. А. Н. Толев, автор проектів літаків в серії АНТ

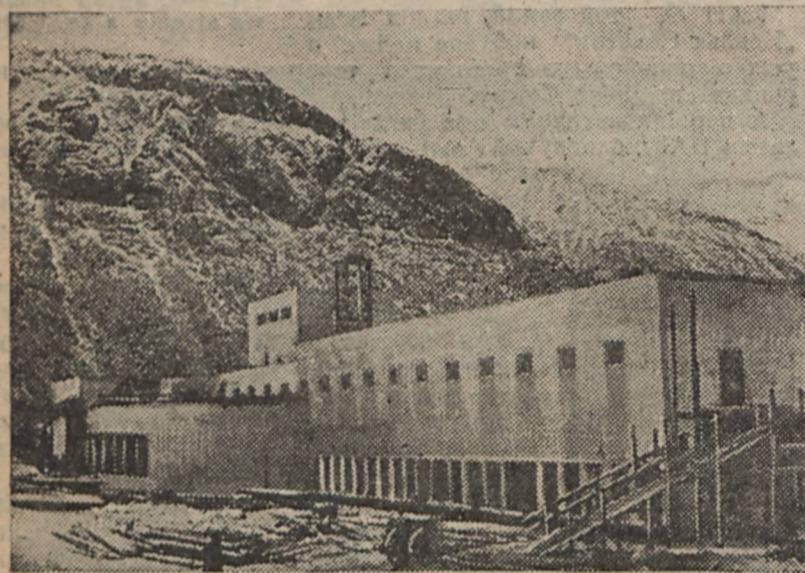

ОДНА ШОСТА

ВИЧІНОВОЮ УВАГОЮ, піклуванням повита була школярська молодь під час зимової у чбової перерви. Кіно, ковзанки, лижвяні станції, театри, будинки відпочинку, екскурсійні бази — усе це за постановою Уряду пішло назустріч школярам. Максимально дешево, а то зовсім не платно, відкриваючи для них свої двері. При самих школах на цей час були організовані ріжкі розваги і підсилене харчування для дітей. Деякі заводські школи використали перерву для поїздок в колгоспи, підшефні автобуси.

Словом сказати, школярі одержали під час перерви справжню зарядку бадьорості і нових сил для другої половини начального року.

На фоті — пioneri зразкової ФЗД на Харківському тракторному заводі пишуть листа до школярів підшефного села Хрущова — Микитівки на Богодухівщині. В листі пioneri рапортують про досвід своєї шкільної праці в першому півріччі.

БІЛОЮ ПЛЯМОЮ НА КАРТІ, диким, незалюдненим простором лежали за царату Хібінські гори на Кольському півострові. Допитливе око радянських дослідників відкрило в Хібінських горах нечисленні багатства. Самі тільки апатити і нефеліни, не кажучи про десятки інших мінералів що їх видобуто за останні три роки в Хібінах, дали вже країні Рад на десятки мільйонів карб прекрасного штучного добрива, сировини для алюмінієво-шкляної і ряду інших промисловостей, а також валюти за продані за кордоном концентрати.

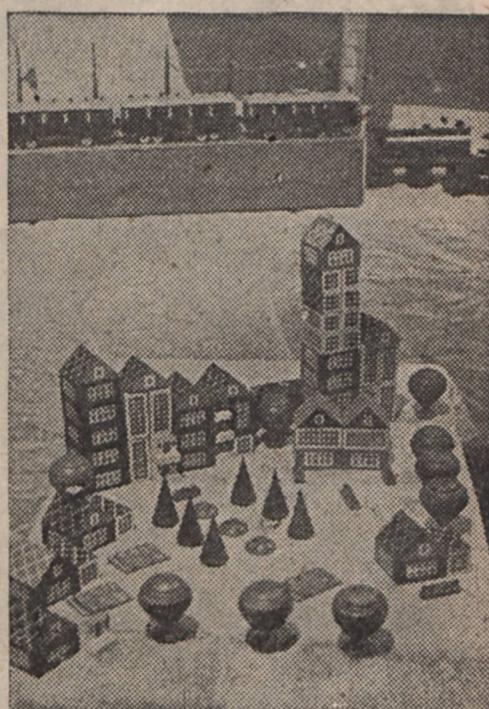
Недавно ще цілковито пустельне місце тепер бує життям радянського промислового центру. Під горою Куїсумчорр за три роки виросло нове місто з електростанціями, фабриками, клубами, театрами, технікумами і т. п., де живуть і працюють 35.000 чоловік. Спростовано легенду про те, що тутешня земля не може нічого родити. Ство, ето ряд городніх комбінатів, що дають уже тисячі тонн свіжої городини.

На фоті — будівництво понижувальної електростанції, що обслуговуватиме Хібіногорськ.

C
B
I
T
U

КОЛГОСПНА ЛІТГАЗЕТА Та особлива увага, що ПП приділяє партія питанням літератури викликала до творчого життя сотні молодих письменників із лав робітників і колгоспників, дала величезний поштовх до постійного зростання письменницьких кадрів. Один із цікавих проявів масового літруху є створення низки літгазет, листівок літторіонок в заводських і колгосп. газетах. Перед нами зразок поглиблена цього руху — № 1 першої літгазети в колгоспі при Куп'янськ. МТС. На фоті: редакція і обговорює разом з начальником відділу МТС Т. Веселовським зміст дальших номерів своєї видання.

ДИТЯЧА ІГРАШКА притягує до себе увагу широких кіл трудящих. Там, де серйозно поставилися до вимог маленького споживача, вимог скрізь рукою рукою радянського педагога, там почала виникати добра радянська іграшка.

Треба тільки не зменшувати уваги, ширше розгорнути продукування (проектування) нових зразків іграшок, нічого ж, так званої, політехнічної. На фоті — зразок дитячих іграшок, виготовлених в науково-дослідному інституті в м. Загорську: «Електропоїзд» і «Маленький архітектор».

... | МРІЯ ТАКИ ЗДІЙСНИТЬСЯ

Дехто так і проектував назвати майбутню споруду — житлокооп «Мрія».

— «Соціалістична мрія», — додав хтось. Але це одноголосно відкинули.

— Ніяка це ще мрія. Вона вже сьогодні майже дійсність, а за рік-два стане і справжньою стопроцентною прекрасною дійсністю.

І житлокоопбуд назвали урочисто — «П'ятирічка за три роки» або «5 за 3».

Новому житлобудкоопові дали землю під забудівлю не десь, а на проспекті Леніна, майбутній «заживішій і красицішій столичний магістралі за два кроки від майдану Дзержинського.

Дивився головний фасад майбутніх будівель на півден. І непередбачені були в проектових завдання, не тільки самі житлокоопуси, але цілий побутовий корпус, де було мало розквітнути паростки колективізованого життя. Все було в цьому корпусі —

він був до свого корпусу... трицільовими цв'яшками.

А сходи з підйомом в 45 прапорців. А балки, вкладені в місця димоходів, щоб затліти від першого ж паління. А діри в стінах уже заселених квартир, діри, через які прекрасно видно зорі на небі. Так мовити, — «світіть вам ворі!».

А щілини в дверях такі, що за висловом мешканців «пошальони можуть не тільки в них листи кидати, а навіть і пакунки».

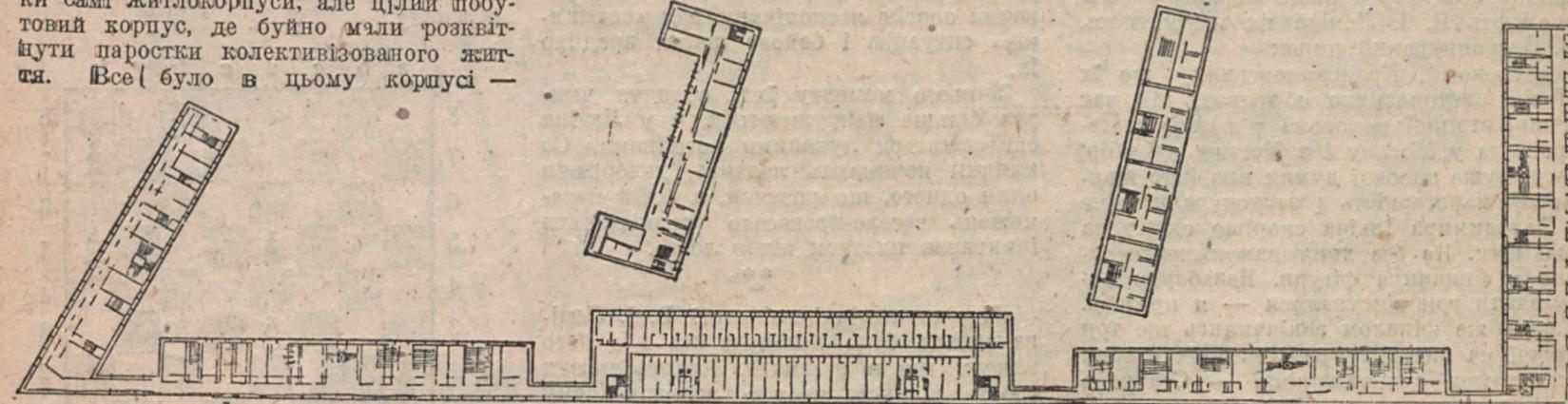
А п'яметрові розколини в стінах, а...

Ні, «не счесть алмазов» в цій скарбниці злочинів, безлада і шкідництва.

промислову споруду нашої радянської доби надягали невластиву їй, чужу, запозичену з минулих соціальних взаємин форму. Ні, найогидніше формалізм виявився в тверджені, що нашій добі відповідає форма якихось сиро-похмурих коробок, без жодного виступу, без жодної прикраси, без найменшої спроби використати гру світло-тіні і мінливість сонячних променів.

Та формалістична отрута мала ще і іншу, так мовити, бюрократичну відміну.

Архітекторові замовляли проект будівлі. Не побувавши на місці, не оглянувшись його в натурі, він брав цифрові завдання, що до кубатури і довжини

Такий незграбний вигляд навіть у плані мав будинок житлобудкоопу „5 за 3“

дитячий садок і велика перукарня, дитячі ясла на 120 душ і зал для зборів, юнацька і велике приміщення домоуправи, радіовузол і ремонтні майстерні для негайного виправлення усіх дрібних поламів, спеціальний гараж для велосипедів, мотоциклів і сушарки для білизни.

...А недавно в одному з бараків для будівельників «5 за 3» зібралися незвичайні збори. Тут були не тільки учасники першого установчого засідання і пожильці перших збудованих корпусів, не тільки будівельники, але і міські архітектори і планувальники, і газетярі, і фотографи, і представники держконтролю, і облжитлокоопспілки, і міськради, і навіть нарком комунального господарства тов. В. Поляков.

Та промовці говорили про не зовсім урочисті речі.

Бо всі говорили про якість будівництва. Погану якість. Неприпустиму якість. Злочину і навіть шкідництву якість.

Словом такі дрібнички, як відсутність проекту і робочих рисунків, жахливий фасад з убіральними і кухнями на вулицю, з кімнатами в двері, повину, відсутність побутових установ, бо ввесь мрійний побутовий корпус невідомо з чиого розпорядження... зник, і на тому місці столь звичайні квартири, про безладно криві лінії фронтів — про все це і тому подібне мало навіть вгадували.

Бо що значить воно порівняно до летучого даху? Ні, це не «опечатка». Летучий дах справді існує на корпусі № 5 цього житлобудкоопу. І торік від знявся з своего тимчасового пришибу, щоб полетіти в невідомі мандри: та як йому не знятися, коли прив'язаний

**

Майже водночас із цими зборами відбувався у Харкові пленум Оргбюро спілки радянських архітекторів України.

Багатьма прекрасними і навіть епіхальними спорудами — творами радянських архітекторів — пишеться УСРР і зокрема Харків. Та на цьому тлі ще більш разочарувими похмурами півторами стоять отакі зруйновані мрії.

Мрії. Здійснімі мрії. Який же тяжкий злочин лягає на тих, хто споганив ці радісні поривання до соціалістичної майбутнього??!

На пленумі шукали причини і причини.

І одну з перших називали формалізм — старано приховану під захищеними «науковими» забарвленнями класововорожку теорію.

Формалізм виявляється не тільки в тому, що на житло, на громадську чи

Назарменій вигляд цієї будівлі промовляє сам за себе

фасадної лінії, додавав до неї стандартні норми, круто замішував усе і рисував проект. До проекту неодмінно додавалася картинка. На цій був фасад майбутньої будівлі розмальований всіма можливими фарбами. Перед будівлею на картинці зростали нечувані з допотопних часів тіллясті папороті, над будівлею ширяли у височині аероплани, а на близкому, як пліфоване скло, брукові котилися «Бюки», «Кадиллякі», «Лінкольни» і інші чуда автотехніки.

Це нічого, що картинка фасаду не відповідала основному проектові, а все разом не відповідало рельєфу місцевості, що такі папороті тепер не ростуть, а без аеропланів і «Кадилляків» фасад обертається на тоскну решітку з вікон, дверей і пристінок.

Л Е Н І Н || Ш А Х М А Т И

В. І. Ленін навчився грати в шахмати з дитинства — 7-8 років. За парного вчителя йому був батько, а потім старший брат. Володимир Ільч остаточно опанував шахматне мистецтво, що, бувши студентом у Казані, з успіхом змагався з кращими місцевими шахматистами. Про силу при Володимира Ільча може свідчить хоч би те, що на великому самарському турнірі, де всі грачі були розподілені на кілька категорій, Володимир Ільч грав по другій категорії і близьку віязь першій прис, не програвши жодної партії.

В засланні, 1897-1900 р.р. Володимир Ільч також не цурався шахмат. Подаємо уривки спогадів П. Лепешинського, що стосуються цього періоду і змальовують В. І. Леніна як шахматиста. П. Лепешинський пише:

«Старков і Кржижановський, що їх Ленін систематично обігравав, під час іншої етапної подорожі у вагоні з Петрограда у Москву і з Москви в Сибір, були дуже високою думки про його шахматну майстерність і заохочували мене і Володимира Ільча скоріше сидати за шахмати. Не без хвилювання пересував я пішки і фігури. Незабаром результати три «я» сувалася — я проправ. Також же фіналом закінчились ще три партії на загальну радість моїх старих шахматних супротивників — Старкова і Кржижановського. Нічого іншого не залишалось, хоч це для мене було і неприємно, як погодитися на гру з компенсацією сил: Володимир Ільч знімав у себе якунебудь легку фігуру, і тоді «я» на перемогу урівноважувались.

Пам'ятаю, між іншим, як ми утром, тобто Старков, Кржижановський і я заходилися грати з Володимиром Ільчем. Роль лідера шахматної «антанти» належала мені і це подвоювало напруження моїх сил і моєї уваги. І, о радість, о щастя, В. І. зазнав поразки! Він уже втратив одну фігуру, і справи його зовсім кепські. Перемога забезпечена за нами! «Антанта» починає посміхатися в добивчого супротивника, смакуючи вдалі наслідки того геніального хода, що для чорних був фатальним. Та «ворог», що не каптулював ще, сидить в захололій позі над дошкою, як кам'яна статуя, уособлюючи надлюдську натуру думки. На лобі у Володимира Ільча з характерними сократівськими горбинками виступали краплі поту, очі непорушно дивилися на той куточек, де зосередився стратегічний головний пункт боротьби.

Легенда говорить, що Архімед зосе-

редившись над розв'язанням своєї геометричної задачі, не приділив ані найменшої уваги римському солдатові, який виявляв до нього явно агресивні наміри. Володимир Ільч нагадував в цей момент Архімеда. Очевидно, якби хто гукнув зараз: «Пожежа, горить, рятуйтесь!» — він би й бровою ще моргнув. Мета його життя даної хвилини полягала в тому, щоб не здатися, щоб устояти, щоб не визнати себе переможеним. Легколакона «антанта» нічого цього не помічала. Першим вдарив тризубий лідер «антанти», томітивши чудовий і далеко продуманий маневр Володимира Ільча. Та було пізно. Двома-трьома «тихими» ходами Ленін під шумок завчасних радощів «антанти» утворив зовсім несподівану для «союзників» ситуацію і бойове щастя зрадило й.

З цього моменту їхні обличчя чимраз більше напружаються, а у Леніна очі світяться лукавими вогниками. Союзники починають лаятись, докоряючи один одного, що розязви, а їхній переможець чесело-превесело посміхається і витирає платком піт з лоба».

**

«Про стратегічні здібності В. І. Леніна можна було догадуватись і з його манери гри в шахмати. Колись маючи трохи вільного часу в мінусінському засланні, під час еміграції — за кордоном, він не від того був, щоб пограти в тим чи іншим завягатим товаришем в шахмати. Та звате вже держися! У діл Ільча завжди почувалась упетга можутня думка. Він не відмовлявся і від таких шаблонів, що їх рекомендують в шахматних катехізисах, як випробувані, правильні дебюти (початок гри). Тож ось раптом його думка робить великий стрибок від передбачених катехізисом рецептів і він спонтанно супротивника своїми оригінальними ходами. Це означає, що він спридумав якусь несподівану комбінацію. Спонтанний супротивник його почував, що його шахматна думка лопала в якісі лещата, з яких він не вирватись, аж доки не настане фатально неминучий кінець гри» (В. Лепешинський. «Вокруг Ільича»).

**

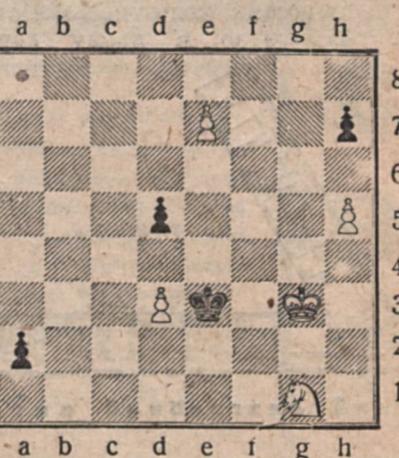
«17 лютого н. с., одержавши твою задачу я трохи розохотився грати в шахмати — а то було зовсім все позабував. Не грав, здається, рік, а всього за останні роки зіграв кілька «гусарських» і напівгусарських партій. Задачу твою я розв'язав легко: Td8-d6

А от в «Речі» побачив сьогодні етюд, який розв'язав не зразу і який мені дуже подобається. Положення таке: білі Kpg3, Kg1, Ce7 і пішки h5 і d3; чорні Krez і пішки h7, d5 і a2 (обоє останні через один хід перетворюється в королеву). Білі починають і виграють. Красива штучка».

(В. І. Ленін — Д. І. Ульянчу. В. І. Ленін. «Письма к родным», стор. 361).

**

Подаємо етюд, що про нього писше В. І. Ленін. Він є один з найкрасивіших і найтрудніших в усій шахматній літературі. Докладне його розв'язання подамо в наступному номері журналу.

«(Листопад 1917 року). Дістався я до Ленінграду наприкінці листопада з великими труднощами, мабуть з останнім поїздом перед заскоком в Могилевську губернію польських легіонів. Найближче мое завдання побачитись з Ільичем. Іду в Смольний...

— А що, Ільч, — питала жартуючи, — може зіграємо в шахмати? Пам'ятаєте старі часи.

Брате мій, який веселий фрет пощастило мені викликати свою фразу з грудей Ільча! Його очі перестали дивитись у далечину і привітно залукавились, озираючи отакого чудака, що так «вчасно» згадав про шахмати.

— Ні, — сказав, нарешті, серйозно Ільч, трохи заспокоївшись від сміху, — тепер уже не до шахмат. Грати більше, певно, не доведеться.

Ільч уже передчував, що відтепер кожен атом його часу, кожен кусочек його сил, кожна часточка його «я» повинні повнотою піти на продовження тієї великої справи, що ю почав Червоний Жовтень». (П. Лепешинський. «Вокруг Ільича»).

«Нині його замія серед нас, нашого любого дорогого шахматиста. Нині його «гру» на шаховій дощці світу дісталася у спадок комуністична партія. Правила і методи гри лишилися ленінські. Червоні і чорні фігури одні проти одних посідають чимраз загрозливіше становище. Розв'язка наближається і немає ніякого сумніву, що перемога буде за червоними, над якими вітає безсмертний дух того, хто нині спить вічним сном у мавзолеї на Червоному майдані». (П. Лепешинський. «Вокруг Ільича»).

І М Р І Я Т А К И

З Д І Й С Н И Т Ъ С Я

Яке це мало значення для архітектора, коли знаходилися люди, що наївно вірили картиці і коли усі архітектори об'язані кінчалися на тім, щоб телоїдні замовціві отакий «проект» і щонайшвидше д'стати за нього гроши.

— Ні, шановні товариши архітектори, — говорив і на пленумі і на зборах потерпіліх пожильців Нарком Комунального господарства т. Поляков, — далі ми не дозволимо вам цього. Від створення проекту до моменту здачі готового будинку — ви за нього відпо-

відасте. Ідіть на місце будівництва, ляйте на риштовання, доглядайте, сваріться за кожну неправильно вкладену цеглину.

— Во нам потрібні радянські архітектори, а не чиновники, не автомчи для виробництва безвідповідальних, а інколи й свідомо по шкідницькому виготовленіх картинок.

— І першим вашим ділом на новому шляху, першим вашим обов'язком є виправити те, що споганено на будівництві «5 за 2». Микола БРИЛЬ.

К сведению лечебных учреждений!

«МОСОБЛХИМПРОМСОЮЗ»

ХИМИКО-ФАРМАЦЕВТИЧЕСКАЯ ФАБРИКА

“ГАЛЕН-МОСКВА”

МОСКВА, 55 - БАХМЕТЬЕВСКАЯ УЛ. 2-Й ВЫШЕСЛАВЦЕВ ПЕР., 6-А.

секаровская жидкость

(вытяжка из семенных желез).
разреш. №КЗ № 8369.
применяется против истощения,
чайки сна, полового бессия.
и неврастении во всех его видах.

активированный уголь “КАРБОЛЕН”

в таблетках, крупинках и в порошке для
внутреннего употребления. разреш. №издрав №421
рекомендуется врачами при ряде желудочно-
кишечных заболеваний — при процессах усиленного
отравления в кишечнике — при артритах, при
приемах пищевых продуктов, при артросклерозе, при
при гепатических заболеваниях, при гинекологиче-
ских фистулах.

для предохранения от
беременности выпущены вагинальные шарики
“ВАГИЛЕН”, приготовленные на противозачаточ-
ном препарате хинозоле. разреш. наркомздравом.

ПРЕДАЖА ВО ВСЕХ АПТЕКАХ И МАГАЗИНАХ СНГИМЕНН ССР
Способ употребления при препарате

При отсутствии на мес-
тах заказы исполнются
при получении задатка в
50% посыпочной Конт-
ролю «ГОРТ» — Москва,
Московорецкая ул. 26/

на сумму свыше 200 руб. заказы могут
выполняться непосредственно фабрикой

„НОТЫ-ПОЧТОЙ“ Центральный нотный магазин МОГИЗ’а

Москва, Центр, Неглинная, 14. Телефон № 3-69-31

ВЫСЫЛАЕТ ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО НАЛОЖЕННЫМ ПЛАТЕЖОМ БЕЗ ЗАДАТКА

Самоучители и школы для музыкальных инструментов (по нотной и цифровой системам)

I. Гитара 7-ми стр. — Иванов	3-45
Мандолина — Александров	1-50
Балалайка — Илюхин.	1-00
— Луканихин	2-00
Гармоника 2-х рядн., венская, 21 кл., 12 бас., русско-нем. строй — Сергеев и Голубев	1-50

Труба или корнет — Орвид	6-00
Флейта — Платонов	8-50
Волторна — Шеллар.	4-75
Кларнет — Блатт, ч. I	4-00
Труба „Б“ или „П“ — Китцер	7-50

Основы МУЗЫКАЛЬНОЙ ТЕХНИКИ — Драгман, вып. 1-й корнет, труба, тенор, баритон (кларнет)	4-00
вып. 2-й бас „Б“, альт, волторна	4-00

По нотной системе

Баян 52 клав, 90 басов — Гладков и Голубев	4-00
Фортепиано — Бейер	3-75
Мандолина или 4-х стр. домра — Розов	4-40
Скрипка — Брож, ч. I	3-00
Скрипка — Берно, ч. I	4-50
Виолончель — Ли	5-00

Портреты композиторов: Бетховен,
Шопен, Моцарт, Григ, Чайковский,
Глинка, Римский Корсаков,
Мусоргский и др..

ЦЕНА КАЖДОГО ПОРТРЕТА по 1 р. 25 к.

Те же портреты, формат открытки по 35 к.

КАТАЛОГИ ВЫСЫЛАЮТСЯ ПО ПЕРВОМУ ТРЕБОВАНИЮ

Всі ЧСС МАГАЗИНИ

ТоргсинаПОСТУПИЛ
В ПРОДАЖУКРЕМ ДЛЯ
ОБУВИ
МОНТАЛИН

МОСХИМФЕРМЧИ

Монталин — новый
крем для обуви всех цветов**Монталин** придает обуви эластичность и красивый блеск**Монталин** на долго
предохраняет обувь от порчи**Монталин** изготовлен
из высокосортного сырья

Цена коробки 7 коп.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 1934 РІК НА:

НАЗВА ВИДАННЯ	Періодичність видання	УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ		
		На 3 міс.	На 6 міс.	На 12 міс.
1. Газету „ВІСТІ ВУЦВК“	Щоденно	7 крб. 50	15 крб.	30 крб.
2. Всеукр. „Пролетарий“	Щоденно	7 "	15 "	30 "
3. „Літерат. газета“	Три рази на міс.	2 "	4 " 50	9 "
4. Журн. „Всесвіт“	Два рази на міс.	1 "	3 " 60	7 " 20
5. „Червоний перець“	Два рази на міс.	1 "	3 " 60	7 " 20

Передплата приймається по всіх підприємствах зв'язку, райбюрах Союздруку, книжково-газетних кіосках при МТС та представниками Союздруку та підприємств зв'язку.

Харків, вул. К. Лібкнехта, № 11.

НАУЧНО-ЛИТЕРАТУРНУЮ
ХАРАКТЕРИСТИКУ
— ОЦЕНКУ ЛИЧНОСТИ —
ПО ПОЧЕРКУ —ДАЕТ АВТОР ДИАГНОСТИЧЕСКОЙ
МЕТОДИКИ В ГРАФОЛОГИИ**Д. М. Кожебаткин**ДЛЯ ЭТОГО НУЖНО НАПИСАТЬ
НА ПОЧТОВОМ ПЕРЕВОДЕ
ПРИМЕРНО СЛЕДУЮЩЕ:ПЕРЕВОД С ОБРАЗЦ. ПОЧЕРКА
В ФОРМЕ 7-А НАПРАВЛ. ПО АДР.МОСКВА 3, ул. Горького д. 17/1,
абонементний ящик № 1242/У
ГРАФОЛОГУ-ЭКСПЕРТУ
ЛЕОННІДУ МЕЛЕТЬЕВИЧУ КОЖЕБАТКИНУДОПУСКАЕТСЯ НАЛОЖЕН. ПЛАТЖ НА 7 РУБ.
ПРИ ПОДАЧІ ЗЕРУБ (МОЖНО МАРКИМИ).

• СВОЙ АДРЕС ПИШІТЕ ТОЧНО •

— Почек находиться в известном
соответствии с индивидуальными
особенностями пишущего, с его ин-
дивидуальными психофизиологическими со-
стояниями...— Изучение почерка представляется
в современной науке заслуживающим
особенного внимания...ВЫДЕРЖКИ ИЗ БОЛЬШОЙ СОВЕТСКОЙ
ЭНЦИКЛОПЕДИИ О ГРАФОЛОГИИ том 18,
стр. 852—856.Телефон рекламного відділу
журналу „ВСЕСВІТ“ № 4-18-20

ВИДАВНИЦТВО „ВІСТІ ВУЦВК“